

NLB BANKA AD, PODGORICA

**FINANSIJSKI ISKAZI ZA GODINU
ZAVRŠENU NA DAN 31. DECEMBRA 2016.
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

SADRŽAJ**Strana**

Izvještaj nezavisnog revizora	1
Bilans uspjeha za godinu završenu 31. decembra 2016.	2
Bilans stanja na dan 31. decembra 2016. godine	3
Iskaz o promjenama na kapitalu za godinu završenu 31. decembra 2016.	4
Iskaz o tokovima gotovine za godinu završenu 31. decembra 2016.	5
Napomene uz finansijske iskaze	6 – 78

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima NLB banke AD, Podgorica

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza (strane 2 do 78) NLB banke AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Banka”), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2016. godine i odgovarajući bilans uspjeha, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o tokovima gotovine za godinu koja se završila na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske iskaze.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za sastavljanje finansijskih iskaza koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim iskazima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski iskazi ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjanjima u finansijskim iskazima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim iskazima, nastalih usljed kriminalne radnje ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih iskaza u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Banke. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnijih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju solidnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembra 2016. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završila na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Ostala pitanja

Finansijski iskazi Banke, na dan i za godinu koja se završila 31. decembra 2015. godine, bili su predmet revizije drugog revizora, koji je u svom izvještaju od 15. aprila 2016. godine izrazio mišljenje bez rezerve.

Deloitte d.o.o. Podgorica
5. april 2017. godine

Katarina Bulatović, Ovlašćeni revizor
(Licenca broj 067 izdata 31. marta 2015. godine)

FINANSIJSKI ISKAZI ZA GODINU ZAVRŠENU NA DAN 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

BILANS USPJEHA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

	Napomena	2016	2015
Prihodi od kamata i slični prihodi	7	22.694	24.491
Rashodi kamata i slični rashodi	7	(4.125)	(7.035)
Neto prihodi od kamata		18.569	17.456
Prihodi od dividendi		7	3
Troškovi obezvrjeđenja	8	(4.178)	(6.872)
Troškovi rezervisanja	9	(354)	(755)
Prihodi od naknada i provizija	10	8.677	8.113
Rashodi naknada i provizija	10	(5.288)	(4.857)
Neto prihodi od naknada i provizija		3.389	3.256
Neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu	11.1	631	679
Neto dobiti od investicionih hartija od vrijednosti	11.2	6	7
Neto gubici od kursnih razlika	12	(4)	(104)
Troškovi zaposlenih	13	(7.636)	(7.771)
Opšti i administrativni troškovi	14	(4.332)	(4.203)
Troškovi amortizacije	15	(887)	(999)
Ostali rashodi	16	(54)	(88)
Ostali prihodi	17	848	977
Operativni profit		6.005	1.586
Porez na prihod	18	(12)	(28)
Neto dobit		5.993	1.558
Zarada po akciji/u EUR	19	0,514	0,134

Napomene na narednim stranama predstavljaju sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Podgorica, 28. marta 2017. godine

U ime Banke:

Martin Leberle
Glavni izvršni direktor

Svetlana Ivanović
Direktor sektora Sektora finansijskog upravljanja

Robert Kleindienst
Izvršni direktor

FINANSIJSKI ISKAZI ZA GODINU ZAVRŠENU NA DAN 31. DECEMBRA 2016.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)
BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2016. GODINE

	<u>Napomena</u>	<u>31.12.2016.</u>	<u>31.12.2015.</u>
Sredstva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	20	93.432	93.626
Kredit i potraživanja od banaka	21	39.462	57.679
Kredit i potraživanja od klijenata	22	257.821	255.782
Investicione hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	23	61.233	55.859
Investicione nekretnine	24	1.965	2.270
Nekretnine, postrojenja i oprema	25	9.954	10.230
Nematerijalna sredstva	26	627	821
Ostala finansijska potraživanja	27.a)	621	1.226
Ostala poslovna potraživanja	27.b)	9.887	9.089
UKUPNA SREDSTVA		475.002	486.582
Obaveze			
Depoziti banaka	28.a)	1.690	2.032
Depoziti klijenata	28.b)	361.201	379.832
Pozajmljena sredstva od banaka	29.a)	-	363
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	29.b)	17.289	17.682
Rezerve	30	2.841	2.323
Tekuće poreske obaveze	18	4	8
Odložene poreske obaveze	31	225	23
Ostale obaveze	32	4.586	4.969
Subordinisani dug	33	9.158	9.181
UKUPNE OBAVEZE		396.994	416.413
Kapital			
Akcijski kapital	34	64.925	64.925
Emisione premije	34	7.146	7.146
Akumulirani gubitak	34	(49.215)	(50.773)
Dobit tekuće godine	34	5.993	1.558
Ostale rezerve	34	49.159	47.313
UKUPAN KAPITAL		78.008	70.169
UKUPAN KAPITAL I OBAVEZE		475.002	486.582
VANBILANSNA EVIDENCIJA		1.500.872	1.590.309

Napomene na narednim stranama predstavljaju sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Podgorica, 28. marta 2017. godine

U ime Banke:

 Martin Leberle
Glavni izvršni direktor

 Svetlana Ivanović
Direktor sektora Sektora finansijskog upravljanja

 Robert Kleindienst
Izvršni direktor

FINANSIJSKI ISKAZI ZA GODINU ZAVRŠENU NA DAN 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

	<u>Aksijski kapital</u>	<u>Emisiona premija</u>	<u>Ostale rezerve</u>	<u>Akumulirani gubitak</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje 1. januara 2015. godine	64.925	7.146	44.345	(46.977)	69.439
Pokriće nedostajuće rezerve iz dobiti prethodne godine	-	-	3.796	(3.796)	-
Efekti promjena fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	-	(624)	-	(624)
Aktuarski dobitak po osnovu rezervisanja za otpremnine	-	-	(204)	-	(204)
Dobit tekućeg perioda	-	-	-	1.558	1.558
Stanje 31. decembra 2015. godine	64.925	7.146	47.313	(49.215)	70.169
Efekti promjena fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	-	1.958	-	1.958
Aktuarski dobitak po osnovu rezervisanja za otpremnine	-	-	(112)	-	(112)
Dobit tekućeg perioda	-	-	-	5.993	5.993
Stanje 31. decembra 2016. godine	64.925	7.146	49.159	(43.222)	78.008

Napomene na narednim stranama predstavljaju sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Podgorica, 28. marta 2017. godine

U ime Banke:

Martin Leberle
Glavni izvršni direktor

Robert Kleindienst
Izvršni direktor

Svetlana Ivanović
Direktor sektora Sektora finansijskog upravljanja

FINANSIJSKI ISKAZI ZA GODINU ZAVRŠENU NA DAN 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

	2016	2015
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	18.996	20.471
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(5.271)	(8.023)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	8.665	8.109
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(5.277)	(4.866)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače troškova	(11.734)	(11.724)
Smanjenje/povećanje kredita i ostale aktive	(4.653)	12.836
Odlivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	(19.620)	(28.330)
Plaćeni porezi	(4)	(5)
Ostali prilivi	1.341	1.426
Neto odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(17.557)	(10.106)
Gotovinski tokovi iz aktivnosti investiranja		
Kupovina nekretnina i opreme	(372)	(7.724)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(55)	(208)
Investicione hartije od vrijednosti	(948)	26.421
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	43	216
Neto (odlivi)/prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(1.332)	18.705
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja		
Odlivi gotovine po osnovu subordiniranog duga	-	(5.000)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	-	(5.000)
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	478	1.181
Neto (smanjenje)/povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	(18.889)	3.599
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku godine (Napomena 20)	151.305	146.525
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju godine (Napomena 20)	132.894	151.305

Napomene na narednim stranama predstavljaju sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Podgorica, 28. marta 2017. godine

U ime Banke:

Martin Leberle
Glavni izvršni direktor

Svetlana Ivanović
Direktor sektora Sektora finansijskog upravljanja

Robert Kleindienst
Izvršni direktor

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

1. OPŠTE INFORMACIJE

NLB Banka AD Podgorica je akcionarsko društvo registrovano za obavljanje bankarskih usluga.

NLB Banka AD Podgorica, u daljem tekstu Banka, osnovana je 1990. godine. Banka je 1995. godine registrovana kao akcionarsko društvo kod Privrednog suda u Podgorici. Tokom 2002. godine, nakon usaglašavanja sa Zakonom o privrednim društvima, izvršen je upis u Centralni registar privrednih subjekata u Podgorici – registarski broj 4-0006161/001.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 275 (Rješenje broj 02/3-282/2-02). Banka se primarno kotira na Montenegro berzi.

Većinski vlasnik banke je Nova ljubljanska banka d.d. Ljubljana registrovana u Sloveniji (matična banka), u čijem se vlasništvu nalazi 99,36 % običnih akcija na dan 31. decembra 2016. godine (31. decembar 2015. godine: 99,36% običnih akcija). Najveći i jedini akcionar Nove ljubljanske banke d.d. Ljubljana je Republika Slovenija, u čijem je vlasništvu 100% akcija.

Broj žiro računa Banke kod Centralne banke Crne Gore za potrebe platnog prometa je 907-53001-03.

Shodno Zakonu o bankama, Ugovoru o osnivanju, Statutu i Rješenju Centralne banke Crne Gore, Banka ima odobrenje za obavljanje sljedećih usluga:

- Primanje depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava u cjelini ili djelimično za svoj račun;
- Izdavanje garancija i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza;
- Kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja (faktoring, forfeting i dr.);
- Izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata;
- Nacionalni i međunarodni platni promet, u skladu sa propisima kojima se uređuje platni promet;
- Finansijski lizing;
- Trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenata stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove i trgovanje finansijskim derivativima;
- Kastodi poslove;
- Depozitarne poslove;
- Depo poslove;
- Izrada analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti privrednih društava i preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja;
- Iznajmljivanje sefova;
- Poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove u odnosu na poslove Banke i poslove neposredno povezane sa poslovima Banke;
- Obavljanje poslova zastupanja u osiguranju;
- Obavljanje poslova uslužnog prevoza gotovine (djelatnost privatnog obezbjeđenja);
- Druge poslove u skladu sa zakonom, uz prethodno odobrenje Centralne banke.

Banka ima sjedište u Podgorici i obavlja svoje aktivnosti kroz mrežu filijala (19) u: Podgorici (5), Ulcinju, Baru, Budvi, Petrovcu, Cetinju, Bijelom Polju, Rožaju, Herceg Novom, Kotoru, Nikšiću, Tivtu, Pljevljima, Beranama i Tuzima.

Na dan 31. decembra 2016. godine Banka je imala 333 zaposlena (31. decembra 2015. godine: 330 zaposlenih).

Bankom upravljaju akcionari, zavisno od visine njihovog akcionarskog kapitala, u skladu sa zakonom i Statutom Banke. Organi upravljanja Bankom su Skupština akcionara koju čine svi akcionari Banke i Odbor direktora koji imenuje Skupština akcionara. Odbor direktora Banke ima 7 članova, od kojih većina nisu zaposleni u Banci. Jedan od njih je izvršni direktor u svojstvu glavnog izvršnog direktora Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

1. OPŠTE INFORMACIJE (nastavak)

Upravu Banke čine glavni izvršni direktor (predsjednik Uprave) i izvršni direktori (članovi Uprave). Predsjednik Uprave predstavlja i zastupa Banku i zadužen je da na dnevnoj osnovi koordinira i prati izvršavanje poslova u Banci i rad izvršnih direktora Banke.

Stalno tijelo Odbora direktora je Odbor za reviziju.

Organi i tijela Uprave su:

- Odbor za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom (ALCO),
- Kreditni odbori,
- Ostali odbori koje Uprava formira za pojedina pitanja.

NLB Montenegrobanka AD, Podgorica je u januaru 2016. godine promijenila ime u NLB Banka AD, Podgorica.

Finansijski iskazi su odobreni od strane rukovodstva Banke na sjednici održanoj 28. marta 2017. godine.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza

Banka sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu („Sl. list CG”, br. 52/16) i odlukama Centralne banke Crne Gore koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Prilikom sastavljanja ovih finansijskih iskaza Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke i formatu prezentacije finansijskih iskaza razlikuju od zahtjeva Međunarodnim računovodstvenim standardima („MRS“) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“) primjenljivih na dan 31. decembra 2016. godine.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, pravna lica sastavljaju finansijske iskaze po MRS, odnosno po MSFI koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde i utvrdio i objavio organ državne uprave nadležan za poslove finansija, odnosno pravno lice kojem je povjereno vršenje tih poslova, koje je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa („IFAC“) dobilo pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12 i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Banke, priloženi finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski iskazi sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3.

2. OSNOV ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (Nastavak)

2.2. Korišćenje procjena

Prezentacija finansijskih iskaza u skladu sa MSFI zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Najznačajnije procjene i pretpostavke su objelodanjene u Napomeni 3.24.

2.3. Uporedni podaci

Ukoliko je potrebno, Banka reklasifikuje uporedne podatke kako bi se postigla konzistentnost u podacima iz finansijskih iskaza za tekuću godinu.

2.4. Konsolidacija

Banka nema kontrolu ni nad jednim entitetom.

2.5. Koncept nastavka poslovanja

Rukovodstvo Banke nije u saznanju bilo koje materijalne neizvjesnosti koja može uzrokovati sumnju Bančine mogućnosti kontinuiteta poslovanja. Prezentovani finansijski iskazi sastavljeni su u skladu sa konceptom nastavka poslovanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**3.1. Izvještavanje o segmentima**

Banka izvještava o poslovnim segmentima na način koji je u skladu sa načinom na koji se izvještava Odboru za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom (ALCO odboru) koji odlučuje o raspodjeli sredstava i procjenjuje rezultate poslovanja konkretnog segmenta. Sve transakcije između poslovnih segmenata vrše se u skladu sa tržišnim uslovima poslovanja. Prihodi i rashodi direktno povezani sa svakim pojedinačnim segmentom poslovanja koriste se pri određivanju rezultata poslovanja svakog pojedinačnog segmenta.

U skladu sa MSFI 8, izvještajni segmenti Banke su: Sektor poslova sa stanovništvom, Sektor poslova sa privredom i Sektor finansijskog tržišta.

3.2. Preračunavanje stranih valuta**a) Funkcionalna i valuta prikazivanja**

Stavke uključene u finansijske iskaze Banke se odmjeravaju u valuti primarnog privrednog okruženja unutar kojeg Banka posluje (funkcionalna valuta). Finansijski iskazi su prikazani u hiljadama eura (EUR), koji predstavljaju funkcionalnu i valutu prikazivanja Banke.

b) Transakcije i stanja

Transakcije u stranoj valuti se preračunavaju u EUR primjenom deviznih kurseva važećih na dan poslovne transakcije.

Monetarna sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja preračunavaju se u EUR primjenom deviznih kurseva važećih na dan bilansa stanja.

Nemonetarne stavke odmjerene po istorijskom trošku u stranoj valuti preračunavaju se u EUR primjenom deviznih kurseva važećih na dan transakcije.

Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz izmirenja takvih transakcija i iz preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama priznaju se u bilansu uspjeha.

Kursne razlike koje nastaju iz promjene otplatne vrijednosti monetarnih stavki u stranoj valuti klasifikovanih kao finansijska sredstva raspoloživa za prodaju, priznaju se u bilansu uspjeha. Kursne razlike na nemonetarnim stavkama kao što su vlasničke hartije od vrijednosti klasifikovane kao raspoložive za prodaju priznaju se, zajedno sa rezervama za procjenu u dobitima/(gubicima) po osnovu vrednovanja (po fer vrijednosti) koji se prenose u kapital i akumuliraju u okviru ostalih rezerva u kapitalu.

Dobici i gubici nastali po osnovu kupoprodaje deviza za potrebe trgovanja iskazuju se u bilansu uspjeha kao neto dobiti/(gubici) od finansijskih sredstava i obaveza koje se drže radi trgovanja.

Kursevi najznačajnijih valuta koji su korišćeni prilikom preračuna pozicija bilansa stanja obuhvataju:

In EUR	2016	2015
USD	0,9487	0,9152
CHF	0,9312	0,9247

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. Finansijska sredstva

3.3.1. Klasifikacija

Banka klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije: finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha; krediti i potraživanja; finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i finansijska sredstva koja se drže do roka dospijea. Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja.

(a) *Finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha*

Ova kategorija ima dvije podkategorije: finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja i finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha.

Finansijsko sredstvo se klasifikuje kao sredstvo koje se drži radi trgovanja ukoliko je pribavljeno prvenstveno radi prodaje u kratkom roku ili ukoliko postoji dokaz o postojanju obrasca po kojem ono ostvaruje profit u kratkom roku ili pak po odluci rukovodstva.

Derivati se uvijek klasifikuju kao sredstva koja se drže radi trgovanja, osim ako su određeni kao instrument zaštite od rizika.

(b) *Kredit i potraživanja*

Kredit i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja koja se ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Oni nastaju kada Banka odobrava novac ili usluge direktno komitentima bez namjere trgovanja s tim potraživanjima. Kredit i potraživanja obuhvataju kredite i potraživanja od banaka i klijenata.

(c) *Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju*

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su ona nederivatna finansijska sredstva koja nisu klasifikovana ni u jednu od preostale tri kategorije finansijskih sredstava, odnosno nisu finansijska sredstva koja se drže do roka dospijea, finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha, ili kredit i potraživanja. Ulaganja raspoloživa za prodaju su sredstva za koja postoji namjera da se drže neodređeno vrijeme, a koja se mogu prodati u slučaju potrebe za obezbjeđenjem likvidnosti, odnosno u slučaju promjene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili cijene kapitala. Pomenuti finansijski instrumenti obuhvataju ulaganja u kapital i dužničke hartije od vrijednosti.

(d) *Finansijska sredstva koja se drže do roka dospijea*

Finansijska sredstva koja se drže do roka dospijea su finansijski instrumenti sa fiksnim ili utvrdivim rokom plaćanja za koje Banka kod nabavljanja nedvosmisleno iskazuje namjeru i sposobnost da će ih posjedovati do njihovog dospijea.

3.3.2. Priznavanje i mjerenje

Finansijska sredstva se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove, osim u slučaju finansijskih sredstava koja se iskazuju po fer vrijednosti, a čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha.

Finansijska sredstva koja se vode po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha, inicijalno se priznaju po fer vrijednosti, a transakcioni troškovi terete troškove poslovanja u bilansu uspjeha.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha se nakon inicijalnog priznavanja, iskazuju po fer vrijednosti. Dobici ili gubici proistekli iz promjena u fer vrijednosti finansijskih sredstava čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha, iskazuju se u periodu u kome su nastali.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. Finansijska sredstva (nastavak)

3.3.2. Priznavanje i mjerenje (nastavak)

Dobici ili gubici proistekli iz promjena u fer vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru nerealizovanih dobitaka i gubitaka u okviru kapitala, sve dok finansijsko sredstvo ne bude isknjiženo, odnosno obezvrijeđeno, kada se kumulativni dobitci ili gubici prethodno iskazani u kapitalu prenose u bilans uspjeha.

Kamate, obračunate metodom efektivne kamatne stope, i kursne razlike iz monetarnih stavki, koje su klasifikovane u hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju, priznaju se neposredno u bilansu uspjeha. Kursne razlike na nemonetarnim hartijama od vrijednosti koje su klasifikovane kao raspoložive za prodaju priznaju se u okviru kapitala, kao i promjena njihove fer vrijednosti.

Prihod od dividendi od hartija od vrijednosti klasifikovanih kao raspoložive za prodaju priznaju se u bilansu uspjeha kada se utvrdi pravo Banke na naplatu.

Kredit i plasmani se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove. Oni se naknadno iskazuju po amortizovanoj vrijednosti, dobijenoj primjenom metode efektivne kamatne stope, i umanjenom za ispravku vrijednosti.

Amortizovana vrijednost je izračunata uzimanjem u obzir svih troškova izdavanja i svih diskonta ili premija prilikom poravnanja. Gubici koji proizilaze iz obezvrijeđenja priznati su u bilansu uspjeha.

3.3.3. Prestanak priznavanja

Priznavanje finansijskog sredstva prestaje po isteku prava na novčani priliv od finansijskog sredstva, odnosno kada Banka prenese sve rizike i koristi od vlasništva nad sredstvima.

Priznavanje finansijske obaveze prestaje kada je obaveza ispunjena tj. kada je dug isplaćen, storniran ili istekao. Priznavanje knjigovodstvene vrijednosti finansijske obaveze isknjižene na osnovu svopa duga u kapital prestaje emitovanjem akcijskog kapitala u vrijednosti ekvivalentnoj tržišnoj vrijednosti akcija Banke na crnogorskoj berzi.

Ako su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa Banke, Banka je dužna da to potraživanje otpiše i da ga, u visini dugovanog iznosa, vodi u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate.

3.3.4. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu zasniva se na kotiranim tržišnim cijenama na dan odmjerenja, tj. na tekućoj cijeni koja bi bila postignuta prilikom prodaje sredstava ili prenosa obaveza na taj dan. To je cijena koja predstavlja najbolju ponudu i tražnju, bez uzimanja u obzir transakcionih troškova. Ukoliko tržište nekog finansijskog sredstva nije aktivno, Banka utvrđuje fer vrijednost tehnikama procjene. To uključuje primjenu nedavnih transakcija između nezavisnih stranaka, modela diskontovanja budućih novčanih tokova, ili opciju modela formiranja cijena maksimalnim korišćenjem informacija sa tržišta.

Ukoliko se primjenjuje model diskontovanja novčanih tokova procjena budućih tokova gotovine zasniva se na najboljoj procjeni Rukovodstva, a kao diskontna stopa koristi se tržišna stopa srodnog finansijskog instrumenta sa uporedivim karakteristikama na dan bilansa stanja. Ukoliko se primjenjuju modeli formiranja cijena, „inputi“ se zasnivaju na tržišnim vrijednostima sa stanjem na dan izvještavanja.

3.4. “Prebijanje“ finansijskih instrumenata

Finansijska sredstva i obaveze se “prebijaju” i neto iznos se iskazuje u bilansu stanja onda kada postoji zakonski izvršivo pravo da se “prebiju” priznati iznosi i kada postoji namjera da se obaveze izmire na neto osnovi, odnosno da se sredstva realizuju a obaveze izmire istovremeno.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Derivativni finansijski instrumenti i aktivnosti zaštite

Derivativni finansijski instrumenti se inicijalno priznaju po fer vrijednosti. Na dan bilansa stanja derivati se ponovo odmjeraavaju po fer vrijednosti i priznaju u bilansu kao sredstvo onda kada je vrednovanje pozitivno, odnosno kao obaveza kada je vrednovanje negativno.

Metod priznavanja rezultujućeg dobitka ili gubitka zavisi od toga da li je derivat označen kao instrument zaštite od rizika i, ukoliko je to slučaj, od prirode stavke koja je zaštićena. Promjene u fer vrijednostima derivativnih instrumenata koji nisu klasifikovani kao instrumenti zaštite priznaju se odmah u bilansu uspjeha u okviru stavke dobiti/gubici od finansijskih instrumenata koje se drže radi trgovanja.

Derivativni finansijski instrumenti se klasifikuju kao finansijski instrumenti koji se drže radi trgovanja osim onda kada su označeni kao instrumenti zaštite, u kom slučaju se za njihovo priznavanje primjenjuju posebna pravila računovodstva zaštite.

Promjene u fer vrijednosti derivata koji su označeni kao, i ispunjavaju uslov da budu, zaštita od rizika fer vrijednosti priznaju se u bilansu uspjeha zajedno sa svim promjenama u fer vrijednostima zaštićenih stavki. Kod uspješne zaštite od rizika promjene u fer vrijednosti instrumenata zaštite od rizika i zaštićenih stavki priznaju se u računovodstvu zaštite unutar stavke korekcije fer vrijednosti. Neuspješna zaštita od rizika se u bilansu uspjeha priznaje unutar stavke neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu.

3.6. Prihodi i rashodi od kamata

Kamatni prihodi i rashodi se priznaju u bilansu uspjeha za sve dužničke finansijske instrumente koji nose kamatu, na obračunskoj osnovi, korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

Metod efektivne kamatne stope je metod obračuna amortizovane vrijednosti finansijskog sredstva ili finansijske obaveze i alokacije prihoda i rashoda od kamata na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili primanja kroz očekivani životni vijek finansijskog instrumenta ili, prema potrebi, u kraćem vremenskom periodu, na sadašnju vrijednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze. Kalkulacija uključuje sve naknade i iznose plaćene i primljene između ugovornih strana, koje su sastavni dio efektivne kamatne stope, troškove transakcije i sve druge premije ili diskonte. Kada je sredstvo obezvrijeđeno, kamatni prihodi se priznaju na osnovu kamatne stope, koja je korištena pri diskontovanju budućih novčanih tokova, prilikom obračuna obezvrijeđenja.

3.7. Naknade i provizije

Prihodi i rashodi od naknada i provizija nastali po osnovu pružanja, odnosno korišćenja bankarskih usluga, priznaju se u bilansu uspjeha u momentu nastanka, tj. u momentu kada je usluga pružena, odnosno dobijena.

Provizije i naknade, koje su uključene u obračun efektivne kamatne stope finansijskog sredstva ili finansijske obaveze priznaju se kao kamatni prihodi, odnosno rashodi.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija obuhvataju naknade po osnovu izdavanja garancija i akreditiva od strane Banke, domaćih i međunarodnih plaćanja i transakcija u stranim valutama, vođenja transakcijskih računa, posredničkih i drugih usluga Banke.

3.8. Neto rezultat trgovanja

Dobici i gubici po osnovu trgovanja uključuju dobitke i gubitke od devizne razmjene, dobitke i gubitke od prilagođavanja fer vrijednosti finansijskih sredstava, usklađenje fer vrijednosti, i dobitke i gubitke od prodaje finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Operativni lizing

Zakup je ugovoreni odnos, u kome zakupodavac, u zamjenu za plaćanje ili niz plaćanja, na zakupca prenosi pravo korišćenja sredstva za ugovoreni period. Zakupi gdje zakupodavac zadržava značajniji dio rizika i koristi od vlasništva klasifikuju se kao operativni zakupi. Banka je u operativnom zakupu kao zakupac i kao zakupodavac. Data/primljena plaćanja izvršena po osnovu operativnog zakupa iskazuju se u bilansu uspjeha na proporcionalnoj osnovi, tokom perioda trajanja zakupa. Kada se operativni zakup okonča prije isteka perioda zakupa, sve isplate koje zahtijeva zakupodavac na ime kazne se priznaju kao trošak u periodu u kome se desio prestanak zakupa.

Sredstva data u operativni zakup su u bilansu stanja prikazana kao investicione nekretnine.

3.10. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava

a) Finansijska sredstva koja se priznaju po amortizovanoj vrijednosti

Banka mjesečno procjenjuje kvalitet finansijskih sredstava, utvrđuje da li postoji objektivni dokaz o obezvrjeđenju finansijskih sredstava, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki i obračunava adekvatni iznos tog obezvrjeđenja, odnosno vjerovatnog gubitka. Finansijsko sredstvo je obezvrjeđeno ako, i samo ako, postoje objektivni dokazi o umanjenju vrijednosti kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon inicijalnog priznavanja sredstva, koji negativno utiču na sposobnost dužnika da izvršava obaveze prema Banci.

Banka razmatra dokaze za obezvrjeđenje i za pojedinačna sredstva i na grupnom nivou.

Procjenu obezvrjeđenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki za pojedinačno značajna potraživanja, Banka je dužna da vrši na pojedinačnoj osnovi. Pojedinačno značajnim potraživanjem, shodno Odluci o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama, smatra se ukupna bruto izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća od EUR 50.000.

Smatra se da postoji objektivni dokaz o obezvrjeđenju bilansne aktive na pojedinačnoj osnovi, ako:

- 1) finansijsko stanje dužnika ukazuje na znatne probleme u njegovom poslovanju;
- 2) postoje podaci o neizmirenju obaveza, o učestalom kašnjenju u otplati glavnice i/ili kamate, ili o neispunjavanju drugih ugovornih obaveza;
- 3) banka, zbog finansijskih teškoća dužnika, bitno promijeni uslove otplate u odnosu na prvobitno ugovorene, ili
- 4) postane izvjesno da će nad dužnikom biti pokrenut stečajni postupak, postupak reorganizacije ili drugi slični postupak.

Iznos obezvrjeđenja stavki bilansne aktive utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti potraživanja i sadašnje vrijednosti očekivanih budućih novčanih tokova po tom potraživanju. Procjena vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na pojedinačnoj osnovi obuhvata procjenu nadoknadivosti budućih novčanih odliva za svaku preuzetu vanbilansnu obavezu i obračun iznosa vjerovatnog gubitka za svaku pojedinačnu vanbilansnu stavku koja je uključena u ovu procjenu. Iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki je jednak sadašnjoj vrijednosti očekivanih nenadoknadivih budućih novčanih odliva po tim stavkama.

Procjenu obezvrjeđenja stavki bilansne aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na grupnoj osnovi, Banka vrši za sva potraživanja kod kojih se obezvrjeđenje, odnosno vjerovatni gubici, ne mogu direktno povezati sa tim potraživanjima, ali se na osnovu iskustva može procijeniti da obezvrjeđenje, odnosno gubici, postoje u okviru kreditnog portfolia.

Procjenu na grupnoj osnovi Banka vrši za potraživanja:

- 1) za koja pri procjeni na pojedinačnoj osnovi utvrdi da ne postoji objektivni dokaz o obezvrjeđivanju, odnosno vjerovatni gubitak, odnosno ako procjenom na pojedinačnoj osnovi nije utvrđen iznos obezvrjeđivanja bilansne aktive, odnosno iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki;
- 2) koja ne predstavljaju pojedinačno značajna potraživanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava (nastavak)

a) Finansijska sredstva koja se priznaju po amortizovanoj vrijednosti (nastavak)

Pri procjeni na grupnoj osnovi, Banka je dužna da grupiše potraživanja na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika koje odražavaju sposobnost dužnika da izmiruju svoje obaveze u skladu sa ugovorenim uslovima, i to prema jednom ili više kriterijuma, kao što su: vrste proizvoda, urednost u izmirivanju obaveza, kreditni rejting, geografska područja, privredni sektor, vrste kolaterala i drugo.

Prilikom procjene grupne ispravke vrijednosti Banka koristi statističke modele istorijskih trendova vjerovatnoće za neizvršenjem obaveza, perioda naplate i iznosa gubitka koji se dogodio, usklađenim za procjenu menadžmenta o tome da li trenutni ekonomski i kreditni uslovi nagovještavaju da stvarni gubici teže da budu veći ili manji od predloženih na osnovu istorijskih modela. Stope neizvršenja obaveza, stope gubitaka i očekivani period budućih naplata se redovno porede sa stvarnim ishodima u smislu utvrđivanja da su i dalje prikladni.

Gubici po osnovu obezvrjeđenja imovine koja se vodi po amortizovanom trošku, vrednuju se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijskog sredstva i sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova diskontovanih pomoću originalne efektivne kamatne stope koju nosi određeno sredstvo. Gubici se priznaju u bilansu uspjeha i reflektuju se na račun ispravke vrijednosti suprotno od kredita i avansa. Ukoliko naknadni događaj dovede do porasta gubitka po osnovu ispravke vrijednosti, ovaj gubitak se rezerviše kroz bilans uspjeha.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama je definisano, ako su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa banke, banka je dužna da to potraživanje otpiše i da ga, u visini dugovanog iznosa, vodi u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate. Isključivanje potraživanja iz bilansa banke, nastaje, ako banka u postupku naplate potraživanja ocijeni da vrijednost potraživanja mjerena po amortizacionoj vrijednosti neće biti nadoknađena i da su, ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, što uključuje i sljedeće slučajeve:

- za neobezbijeđeno potraživanje kada je nad dužnikom otvoren stečajni postupak koji traje duže od jedne godine, ili ako dužnik kasni sa plaćanjem duže od dvije godine;
- za obezbijeđeno potraživanje, kada dužnik kasni sa plaćanjem duže od četiri godine, odnosno ako banka u tom periodu nije primila nijednu uplatu od realizacije kolaterala.

Pored vrednovanja stavki aktive i vanbilansnih stavki u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, Banka je dužna da zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavke aktive klasifikuje u jednu od sljedećih klasifikacionih grupa:

1. grupu A – „dobra aktiva“; U klasifikacionu grupu „A“ klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu.
2. grupu B – „aktiva sa posebnom napomenom“, sa podgrupama „B1“ i „B2“; U klasifikacionu grupu „B“ podgrupe „B1“ i „B2“ klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje banke, jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate.
3. grupu C – „substandardna aktiva“, sa podgrupama „C1“ i „C2“; U klasifikacionu grupu „C“ klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu.
4. grupu D – „sumnjiva aktiva“; U klasifikacionu grupu „D“ klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna.
5. grupu E – „gubitak“; U klasifikacionu grupu E – „gubitak“ klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

Iznos rezervi za potencijalne gubitke nije predviđen za plasmane Banke klasifikovane u kategoriju A. Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% do 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava (nastavak)

a) Finansijska sredstva koja se priznaju po amortizovanoj vrijednosti (nastavak)

Pozitivna razlika između obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravki vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, predstavlja potrebne rezerve za procijenjene gubitke.

Banka je dužna da pri usvajanju godišnjeg računa, iz ostvarene dobiti u tekućoj godini ili neraspoređene dobiti iz prethodnih godina, prenese na račun rezervi za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu iznos koji odgovara potrebnoj rezervi za procijenjene gubitke.

U slučaju da Banka ne može da izdvoji na teret dobiti potrebne rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu u punom iznosu, nedostajući iznos tih rezervi se evidentira na računu nedostajućih rezervi za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu.

b) Finansijska sredstva klasifikovana kao raspoloživa za prodaju

Na datum svakog bilansa stanja Banka procjenjuje da li postoji objektivni dokaz da je umanjena vrijednost finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju. U slučaju hartija od vrijednosti, značajan ili prolongiran pad fer vrijednosti ispod njihove nabavne vrijednosti smatra se indikatorom da je došlo do umanjenja njihove vrijednosti. Ukoliko postoji bilo koji od tih dokaza za finansijska sredstva raspoloživa za prodaju, kumulirani gubitak prenosi se iz kapitala u bilans uspjeha, kao rashod obezvrjeđenja. Gubici zbog umanjenja vrijednosti vlasničkih instrumenata priznati u bilansu uspjeha ne mogu se ukinuti kroz bilans uspjeha, kasnija povećanja fer vrijednosti nakon njihovog obezvrjeđenja priznaju se u okviru kapitala.

Ukoliko se u narednom periodu fer vrijednost dužničkog instrumenta klasifikovanog kao raspoloživog za prodaju poveća, i ukoliko se povećanje može objektivno povezati sa događajem nastalim nakon priznavanja gubitka po osnovu umanjenja vrijednosti u bilansu uspjeha, gubitak zbog umanjenja vrijednosti se ukida u bilansu uspjeha.

Činioci koji se uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja gubitaka od umanjenja vrijednosti dužničkih instrumenata su:

- Neizvršenje ili kašnjenje u otplati glavnice ili kamate;
- Teškoće u likvidnosti emitenta;
- Kršenje ugovornih obaveza ili ugovornih uslova;
- Odlazak emitenta pod stečaj;
- Pogoršanje ekonomskih i tržišnih uslova; i
- Pad kreditnog rejtinga emitenta ispod prihvatljivog nivoa.

Gubitak po osnovu umanjenja vrijednosti, priznat u bilansu uspjeha, odmjerjen je kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijskog sredstva i njegove sadašnje fer vrijednosti. Sadašnja fer vrijednost instrumenta je njegova tržišna vrijednost, odnosno njegov diskontovani budući tok gotovine kada tržišnu vrijednost nije moguće dobiti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10. Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava (nastavak)

c) Restrukturirani krediti

Gdje je moguće, Banka, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti, nastoji restrukturirati kredite umjesto da preuzme kolateral. Restrukturiranje može uključivati produženje roka otplate, smanjenje duga, sporazum o novim uslovima kreditiranja, preuzimanje potraživanja dužnika prema trećem licu, zamjenu postojećeg kredita novim i slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju dužnika. Nakon što su uslovi restrukturirani, kredit se više ne smatra dospjelim. Uprava kontinuirano analizira restrukturirane kredite kako bi se osiguralo da su ispunjeni svi kriterijumi, i da buduća plaćanja budu izvjesna. Kredit je i dalje predmet pojedinačnog ili kolektivnog procjenjivanja i ispravke vrijednosti, koja se računa korišćenjem izvorne efektivne kamatne stope kredita. Restrukturirani kredit kod koga nije došlo do promjene dužnika, Banka ne može klasifikovati u višu klasifikacionu grupu, sve dok se ne ostvari redovna otplata tokom perioda od najmanje tri mjeseca, nakon restrukturiranja kredita.

d) Sredstva vraćena u posjed

U određenim okolnostima, Banka, po osnovu neispunjenja ugovorne obaveze otplate duga, preuzima u posjed kolaterale koji su bili sredstvo obezbjeđenja po datom plasmanu. Banka evidentira primljena sredstva po nižoj od neto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja ili tržišne vrijednosti sredstva obezbjeđenja umanjenoj za troškove prodaje i, u zavisnosti od namjene, klasifikuju u odgovarajuću kategoriju sredstava. Nakon početnog priznavanja preuzeta sredstva se odmjeravaju i izvještavaju u skladu sa politikom tih kategorija sredstava. Ukoliko nije drugačije navedeno, ova sredstva se iskazuju u okviru stavke „Ostala poslovna potraživanja“, jer ih Banka privremeno drži sa namjerom prodaje odmah kada je to moguće. Svi dobici / gubici od njihove prodaje iskazuju se u okviru stavke „Ostali prihodi“, odnosno „Ostali rashodi“.

3.11. Nematerijalna sredstva

Licence

Licence se iskazuju po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti. Amortizacija se priznaje primjenom proporcionalne metode kako bi se trošak licenci raspodijelio u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe od 5 godina.

Računarski softver

Troškovi razvoja računarskog softvera kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih prilikom stavljanja softvera u upotrebu. Ovi troškovi se amortizuju u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe od 10 godina.

Amortizacija nematerijalnih ulaganja počinje onog trenutka kada nematerijalno ulaganje postane raspoloživo za upotrebu.

3.12. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti. Nabavna vrijednost uključuje izdatke direktno pripisive nabavljenom sredstvu.

Rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe sredstva se revidiraju, i po potrebi koriguju, na datum svakog bilansa stanja. Banka procjenjuje da li postoji objektivni dokaz da je umanjena vrijednost sredstva. Ukoliko postoji bilo koji od tih dokaza, vrši se procjena nadoknadivog iznosa. Nadoknativ iznos je veći od neto prodajne cijene ili vrijednosti u upotrebi. Ukoliko je nadoknativ iznos veći od knjigovodstvene vrijednosti, sredstvo ne bi trebalo da bude obezvrijeđeno.

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, samo kada postoji vjerovatnoća da će Banka u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrijednost može pouzdano utvrditi. Svi drugi troškovi održavanja terete ostale rashode poslovanja perioda u kome su nastali.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)****3.12. Nekretnine, postrojenja i oprema (nastavak)**

Amortizacija sredstava se obračunava primjenom proporcionalne metode kako bi se rasporedila njihova nabavna vrijednost do njihove rezidualne vrijednosti u toku njihovog procijenjenog vijeka trajanja. U tabeli koja slijedi dat je aproksimativan prikaz korišćenih godišnjih stopa amortizacije tokom 2015. i 2016. godine:

	%
Građevinski objekti	3
Računari i računarska oprema	20
Namještaj i oprema	10
Vozila	20
Ulaganje u tuđe objekte	20

Period amortizacije osnovnih sredstava počinje onda kada su sredstva raspoloživa za upotrebu. Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti i iskazuju se u bilansu uspjeha u okviru „Ostalih prihoda/(rashoda)“.

3.13. Stalna sredstva namijenjena prodaji

Stalna sredstva su klasifikovana kao sredstva koja se drže radi prodaje ako se njihova knjigovodstvena vrijednost prvenstveno nadoknađuje kroz transakciju prodaje, a ne kroz nastavak korišćenja. Ovaj uslov je ispunjen samo ako je prodaja vrlo vjerovatna i ako je sredstvo na raspolaganju za prodaju u trenutnom stanju. Prodaja mora biti završena u roku od jedne godine od datuma klasifikacije, izuzetno u dužem periodu, ukoliko je proces prodaje već otpočeo.

Stalna sredstva namijenjena prodaji se inicijalno priznaju po nižoj od knjigovodstvene vrijednosti prije razvrstavanja, ili fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje. Nakon početnog priznavanja odmjeravaju se po fer vrijednosti, koju određuju ovlašteni procjenitelji, na osnovu trenutnih tržišnih cijena. Efekti od prodaje se u bilansu uspjeha prikazuju u okviru stavke „Ostali prihodi“, odnosno „Ostali rashodi“.

3.14. Investicione nekretnine

Nekretnine se klasifikuju u investicione nekretnine ako se ne koriste neposredno za obavljanje djelatnosti već se posjeduju sa namjenom izdavanja u poslovni zakup. Investicione nekretnine se inicijalno priznaju po nabavnoj vrijednosti koju, pored kupovne cijene čine davanja i neposredni troškovi koje je moguće neposredno pripisati nabavci. Nakon početnog priznavanja, investicione nekretnine se odmjeravaju po modelu fer vrijednosti koja se temelji na trenutnim tržišnim cijenama. Dobici i gubici iz naknadnog odmjeravanja po fer vrijednosti se priznaju u bilansu uspjeha.

3.15. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti obuhvataju gotovinu u blagajni i bankomatima, visoko likvidna finansijska sredstva s dospjećem manjim od tri mjeseca i novčana sredstva bez posebne namjene na računima kod Centralne banke Crne Gore, kao i sredstva kod domaćih i inostranih banaka.

3.16. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju onda kada:

- Banka ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu kao rezultat prethodnih događaja;
- je u većoj mjeri vjerovatno da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava; i
- se iznos obaveze može pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka potrebnih za izmirenje obaveza.

Rezervisanja se revidiraju na datum svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ukoliko više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji generišu ekonomske koristi biti potreban za izmirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko bilansa uspjeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.17. Finansijske garancije

Finansijske garancije se na datum izdavanja priznaju po fer vrijednosti koja je jednaka iznosu primljene naknade. Primljena naknada se prenosi u bilans uspjeha u toku perioda trajanja ugovora primjenom proporcionalne metode. Obaveza banke po osnovu finansijskih garancija naknadno se odmjerava po vrijednosti većoj od:

- inicijalnog odmjeravanja, korigovanog za amortizaciju obračunatu sa ciljem da se prizna prihod od naknade ostvaren u toku važenja garancije; odnosno
- najbolje procjene izdatka koji je potreban za izmirenje obaveze.

3.18. Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti, koja je obično jednaka nabavnoj vrijednosti, bez nastalih transakcionih troškova. U narednim periodima obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti. Sve razlike između ostvarenog priliva, umanjenog za transakcione troškove i iznosa otplata, priznaju se u bilansu uspjeha kao kamatni rashodi u periodu korišćenja kredita, primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.19. Izdate dužničke hartije od vrijednosti

Izdate dužničke hartije od vrijednosti se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove koji se direktno pripisuju njihovom izdavanju.

Izdate dužničke hartije od vrijednosti se naknadno odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti. Kamate, diskonti i premije se priznaju u bilansu uspjeha kao rashodi kamata razgraničeni u toku perioda dospjeća.

3.20. Primanja zaposlenih

a) Kratkoročna primanja

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima, kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po relevantnim zakonskim propisima. Banka je i obavezna da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih uplati državnim fondovima. Doprinosi se priznaju kao trošak perioda na koji se odnose, u okviru troškova rada. Banka nema zakonsku niti izvedenu obavezu za dalje plaćanje doprinosa državnim fondovima.

b) Beneficije zaposlenih

Beneficije zaposlenih uključuju naknade za penzionisanje i jubilarne nagrade.

Banka je, u skladu sa Kolektivnim ugovorom Banke, obavezna isplatiti zaposlenima naknade prilikom penzionisanja u iznosu od šest prosječnih mjesečnih zarada u Banci (ukoliko nije drugačije ugovoreno). Pravo na te naknade je obično uslovljeno preostalom dobi zaposlenog u radu do penzionisanja i/ili završetkom minimalnog perioda rada. Očekivani troškovi tih naknada su nastali u periodu od zapošljavanja. Otpremnine se isplaćuju pri raskidu radnog odnosa, poslije datuma redovnog penzionisanja ili kada zaposleni prihvati sporazumni raskid radnog odnosa kao višak radne snage u zamjenu za otpremninu.

Banka isplaćuje jubilarne nagrade za stalnost u periodu od 10, 20 i 30 godina.

Ukupni rashodi dugoročnih rezervisanja koji se odnose na buduće odlive po osnovu penzionisanja zaposlenih i jubilarnih nagrada procjenjuju se na osnovu aktuarskog obračuna. Za potrebe procjene Banka angažuje ovlaštenog aktuara, koji vrši obračun budućih obaveza, diskontovanjem procijenjenih budućih odliva, korišćenjem aktuarske metode projektovanja po jedinici prava.

Obaveze se odmjeravaju u visini sadašnje vrijednosti budućih izdataka, uzimajući u obzir rast budućih plata i drugih uslova, koji se raspodjeljuju na ugodnosti zaposlenih na osnovu prošlog i budućeg radnog vijeka. Naknade zaposlenima su uključene u bilans uspjeha u poziciju administrativni troškovi, kao troškovi rada, dok su kamate za obaveze po osnovu otpremnina pri odlasku u penziju, priznate kao rashodi kamata i slični rashodi. Te kamate predstavljaju promjenu sadašnje vrijednosti obaveze, koja nastaje usljed približavanja periodu dospjeća za plaćanje.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.20. Primanja zaposlenih (nastavak)

Aktuarski dobici ili gubici po osnovu promjene aktuarskih demografskih i finansijskih pretpostavki i iskustvenih prilagođavanja (razlika između stvarnih i projektovanih isplata iz aktuarskih procjena) se priznaju u kapitalu, kao aktuarski dobici/gubici po osnovu rezervisanja za otpremnine i ne reklasifikuju se u bilans uspjeha.

3.21. Oporezivanje

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG“, br. 65/01, 12/02, 80/04, 40/08, 40/11, 14/12 i 61/13), primjenom propisane stope na iznos oporezive dobiti iskazane u poreskoj prijavi.

Iznos oporezive dobiti se utvrđuje usklađivanjem dobiti objelodanjene u bilansu uspjeha za iznose prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica. Rashod poreza na dobit se obračunava primjenom proporcionalne stope od 9% na iznos oporezive dobiti (2015: 9%).

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porezi se obračunavaju primjenom metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja za sve privremene razlike proizašle iz razlike između poreske vrijednosti sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti, iskazane za potrebe finansijskog izvještavanja.

Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg postoji vjerovatnoća da će budući oporezovani dobitak biti raspoloživ u odnosu na koji se odbitna privremena razlika može iskoristiti.

Odloženi porezi koji se odnose na ponovno odmjeravanje fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju priznaju se u okviru kapitala.

Za utvrđivanje odloženih poreskih sredstava ili obaveza koristi se važeća poreska stopa na dan bilansa.

3.22. Akcijski kapital

Uplaćeni akcijski kapital Banke predstavlja iznos novčanih sredstava uplaćenih od strane akcionara. Akcijski kapital Banke čine obične akcije i evidentiraju se kao posebna stavka u bilansu stanja.

Dividende od akcija se evidentiraju u okviru kapitala u periodu u kome je donijeta odluka o njihovoj isplati.

3.23. Poslovanje u tuđe ime i za tuđi račun

Banka vrši usluge čuvanja i upravljanja značajnim iznosom sredstava u ime i za račun pravnih i fizičkih lica uz zaračunavanje određene naknade za pomenute usluge. Pomenuta sredstva nisu uključena u bilansu stanja Banke. Pojediniosti o poslovanju u tuđe ime i za tuđi račun su prikazane u Napomeni 36 d.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.24. Korišćenje procjena

Rukovodstvo vrši procjene i pretpostavke koje utiču na prikazane iznose sredstava i obaveza. Procjene i prosuđivanja kontinuirano se ocjenjuju i bazirane su na istorijskom iskustvu i ostalim faktorima uključujući očekivanja o budućim događajima koja se smatraju razumnim pod određenim uslovima. Najznačajnija korišćenja procjena i prosuđivanja su sljedeća:

Umanjenje vrijednosti kredita

Banka prati i provjerava kvalitet kreditnog portfolia mjesečno, kako na individualnoj tako i na portfelskoj osnovi, sa ciljem tekuće procjene potrebne visine ispravke vrijednosti. Prilikom određivanja da li je potrebno proknjižiti gubitak po osnovu ispravke vrijednosti u bilansu uspjeha, Banka vrši procjenu da li postoji bilo koji indikator postojanja mjerljivog smanjenja u procijenjenim budućim novčanim tokovima koji proizilaze iz kreditnog portfolia, prije nego što smanjenje može biti identifikovano kod pojedinačnog kredita u portfoliu. Ovaj dokaz može uključiti bilo koje indikatore postojanja neželjene promjene u platežnom statusu zajmoprimca, kao i lokalne ekonomske uslove koji su u korelaciji sa neizvršenjem obaveza.

Rukovodstvo koristi procjene bazirane na istorijskim gubicima za sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika i objektivnim dokazima obezvrjeđenja koji su slični onima u portfoliu prilikom planiranja svojih budućih novčanih tokova. Metodologija i pretpostavke koje se koriste u procjeni iznosa i tajminga budućih novčanih tokova, pregledaju se redovno, kako bi se uklonile sve razlike između procijenjenih gubitaka i stvarnih iskustava.

Budući tokovi gotovine od finansijskih sredstava procjenjuju se na odnosu prethodnih iskustava i gubitaka od sredstava izloženih kreditnom riziku, sličnih sredstvima banke. Pojedinačne procjene vrše se na osnovu projekcija budućih tokova gotovine uzimajući u obzir sve relevantne informacije koje se odnose na finansijsko stanje dužnika i njegovu platežnu sposobnost. Krediti koji nose manji rizik i krediti stanovništvu provjeravaju se kolektivno.

Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu se dobija na osnovu objavljene tržišne cijene na datum odmjeravanja.

Određivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji uočljiva tržišna cijena zahtijeva korišćenje različitih tehnika vrednovanja. Iako tehnike vrednovanja u dobroj mjeri odražavaju tržišne uslove na dan odmjeravanja, isti se ipak mogu razikovati od tržišnih uslova prije i posle toga dana.

Za finansijske instrumente kojima se ne trguje često i koji imaju nisku cjenovnu transparentnost, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva određene stepene varijacije u procjenjivanju koji zavise od likvidnosti, koncentracije, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnih pretpostavki i ostalih rizika koji utiču na određeni instrument. Promjena procjena tih faktora bi mogla uticati na prikazanu fer vrijednost finansijskih instrumenata namijenjenih za prodaju.

Dugoročne naknade zaposlenima

Trošak dugoročnih beneficija zaposlenih određen je na osnovu aktuarskog obračuna, uz primjenu aktuarskih pretpostavki: diskontna stopa, budući rast plata u skladu sa stopom inflacije i napredovanja, i rast plata po osnovu minulog rada, kao i promjene u broju zaposlenih koji stiču pravo za isplatu ugodnosti. S obzirom na dugoročnu prirodu ovih planova, procjene su predmet značajne neizvjesnosti.

Korisni vijek trajanja nematerijalne imovine, zgrada, postrojenja i opreme

Banka vrši pregled vijeka trajanja nematerijalnih ulaganja, zgrada, postrojenja i opreme u svakom periodu godišnjeg izvještavanja.

Sudski sporovi

Rukovodstvo Banke vrši procjenu iznosa rezervisanja za odliv sredstava po osnovu sudskih sporova na bazi procjene vjerovatnoće da će do odliva sredstava zaista doći prema ugovorenoj ili zakonskoj obavezi iz prošlih perioda.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

U svom poslovanju Banka je izložena sljedećim rizicima:

- Kreditni rizik
- Rizik likvidnosti
- Tržišni rizici
- Operativni rizici i
- Rizik zemlje

Okvir upravljanja rizikom

Odbor direktora ima sveobuhvatnu odgovornost za uspostavljanje i nadzor nad okvirom za upravljanje rizicima. Odbor direktora je osnovao Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO), Kreditni odbor i Odbor za reviziju.

Politike upravljanja rizikom Banke su uspostavljene u cilju identifikacije i analize rizika sa kojima se suočava Banka, definisanja odgovarajućih limita u pogledu rizika, kao i nadzora rizika i pridržavanja limita. Politike i sistemi upravljanja rizikom se redovno sagledavaju kako bi odrazili promjene u tržišnim uslovima, proizvodima i uslugama koje se nude.

Odbor za reviziju je odgovoran za praćenje usklađenosti poslovanja Banke sa politikama i procedurama upravljanja rizikom, kao i za analizu adekvatnosti okvira za upravljanje rizikom sa aspekta rizika sa kojima je Banka suočena. Odboru za reviziju pomoć pruža Sektor interne revizije. Interna revizija sprovodi redovne i vanredne provjere procedura i kontrola upravljanja rizikom, a rezultate izvršenih provjera saopštava Odboru za reviziju.

Upravljanje finansijskim rizikom se bazira na organizacionoj samostalnosti, kvalitetnim procedurama i adekvatnom sistemu internih kontrola, a ima za cilj minimizaciju rizika u smislu postizanja projektovanih poslovnih i finansijskih rezultata i optimalnu upotrebu kapitala.

Proces upravljanja rizicima u Banci je, prije svega, regulisan Zakonom o bankama i podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore. Pored toga, proces upravljanja rizicima je regulisan i internim aktima koji definišu cilj upravljanja, metodologiju i način praćenja pojedinih vrsta rizika. Navedene interne akte usvaja Odbor direktora banke.

Banka kontinuirano sprovodi analize kredita velikih klijenata kao i predviđanja mogućih stresnih situacija. Osim pomenutog, Banka je uspostavila Sektor za restrukturiranje i Sektor upravljanja problematičnim plasmanima u cilju upravljanja i postizanja bolje naplativosti po kreditima klijenata sa sniženim kapacitetima za otplatu duga i nenaplativim kreditima.

Kod upravljanja tržišnim rizikom, stepen izloženosti Banke ovoj vrsti rizika je nizak do umjeren. Na polju strukturne likvidnosti Banka je u skladu sa Politikom investiranja u dužničke hartije od vrijednosti nastavila sa stvaranjem sekundarnih rezervi likvidnosti investirajući u državne obveznice zemalja sa visokim rejtingom i u državne zapise i Euro obveznice Crne Gore.

4.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik finansijskog gubitka u slučaju da klijent ili druga strana nisu u mogućnosti da ispune svoje ugovorne obaveze prema Banci i u najvećoj mjeri proističe iz kredita i plasmana komitentima i drugim bankama i ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti. Za potrebe izvještavanja o upravljanju rizicima, Banka uzima u obzir i vrši konsolidaciju svih elemenata izloženosti kreditnom riziku (kao što su rizik neispunjenja obaveza pojedinačnog dužnika, rizik zemlje i rizik djelatnosti).

Kreditni portfelj Banke sastoji se od kredita, hartija od vrijednosti, kamata, naknada, depozita kod banaka i avansa, kao i izdatih garancija, otvorenih akreditiva, preuzetih i potencijalnih obaveza, itd, a u odnosu na preduzeća, banke, države, samostalne preduzetnike, građane i ostale komitente.

Prije odobravanja svakog pojedinačnog plasmana vrši se njegova klasifikacija i određuje limit zaduženja. Prilikom klasifikacije Banka primjenjuje internu metodologiju koja podrazumijeva analizu sposobnosti

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

dužnika da uredno izmiruju sve obaveze prema Banci i drugim povjeriocima. Pri tom je potrebno uzeti u obzir kako menadžerske tako i finansijske sposobnosti dužnika, kao i informacije o kvalitetu i kvantitetu.

Pored navedenog, prilikom klasifikacije se uzima u obzir i dosadašnji odnos klijenta sa Bankom i mogućnost obezbjeđivanja instrumenata zaštite od rizika novčanih tokova koji su dovoljni za izmirenje obaveza, kao i drugi relevantni faktori kao što su informacije o opštem ekonomskom ciklusu, stanje i izgledi bankarskog sektora i položaj dužnika unutar sektora, usaglašenost namjene kredita sa djelatnošću dužnika.

Utvrđivanje iznosa obezvrjeđenja za bilansne stavke, vjerovatnog gubitka za vanbilansne stavke i rezervacija za potencijalne gubitke se sprovodi u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“ 22/12, 55/12 i 57/13). Banka vrednuje stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i iskazuje ih u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i Odlukom CBCG o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom.

U smislu utvrđivanja iznosa obezvrjeđenja za bilansne stavke i vjerovatnog gubitka za vanbilansne stavke određuju se pojedinačno značajna potraživanja. Pojedinačno značajnim potraživanjem se smatra ukupna bruto izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća od EUR 50.000. Procjenu obezvrjeđenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki za pojedinačno značajna potraživanja, Banka je dužna da vrši na pojedinačnoj osnovi.

Procjena obezvrjeđenja bilansne aktive na pojedinačnoj osnovi obuhvata utvrđivanje postojanja objektivnog dokaza o obezvrjeđenju, procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova i obračun iznosa toga obezvrjeđenja. Iznos obezvrjeđenja stavke bilansne aktive utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti potraživanja i sadašnje vrijednosti očekivanih budućih novčanih tokova po tom potraživanju. Procjena vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na pojedinačnoj osnovi obuhvata procjenu nadoknadivosti budućih novčanih odliva za svaku preuzetu vanbilansnu obavezu. Iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki je jednak sadašnjoj vrijednosti očekivanih nenadoknadivih budućih novčanih odliva po tim stavkama.

Pri procjeni na grupnoj osnovi, Banka grupiše potraživanja na osnovu kreditnog rejtinga i činjenice da li se radi o bilansnoj, odnosno vanbilansnoj izloženosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.1. Kreditni rizik (nastavak)****a) Preuzete obaveze iz kreditnih sredstava**

Preuzete obaveze su instrumenti koji obezbjeđuju sredstva klijentima onda kada su im potrebna. Garancije i akreditivi, koji predstavljaju neopozivu pisanu obavezu Banke da će u ime svog klijenta platiti trećoj strani dogovoreni iznos u slučaju da njen klijent ne ispunji svoju obavezu plaćanja, nose isti rizik kao krediti. Kod kreditnog rizika u pogledu preuzetih obaveza po odobrenim a neiskorišćenim kreditima Banka je izložena potencijalnom gubitku u iznosu odobrenog a neiskorišćenog kredita. Međutim, vjerovatni iznos gubitka po osnovu kreditnog rizika je manji od ukupnog neiskorišćenog kredita, zbog toga što je većina preuzetih obaveza po odobrenim kreditima uslovljena ispunjavanjem određenih standarda od strane klijenata. Banka vrši nadzor ročnosti kreditnih obligacija s obzirom na to da duži period važenja istovremeno nosi i veći kreditni rizik.

b) Interni bonitetni sistem

Interni bonitetni sistem Banke definiše pet klasa izloženosti, A,B,C,D i E. Učešće svake klase u ukupnom portfoliju prikazano je niže :

	2016		2015	
	Kreditni i plasmani %	Ispravka vrijednosti %	Kreditni i plasmani %	Ispravka vrijednosti %
A	63,38%	6,05%	58,69%	4,02%
B	18,12%	9,65%	17,61%	6,98%
C	2,74%	5,41%	9,48%	25,01%
D+E	15,76%	78,89%	14,22%	63,99%
Ukupno	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Kreditni rejting odražava kreditnu sposobnost klijenta čija izloženost proističe iz finansijskog instrumenta.

Kreditni rejting kategorije „A” dodjeljuje se klijentima sa dobrom kreditnom sposobnošću kod kojih se ne očekuju problemi u otplati obaveza. Kreditni rejting kategorije „B” ukazuje na nešto slabiju finansijsku poziciju klijenta koja je privremenog karaktera i ne ukazuje na probleme u otplati obaveza. Kreditni rejting kategorije „C” ukazuje na nedovoljan nivo kapitala i visok stepen zaduženosti klijenta, odnosno na to da klijent nema dovoljan priliv tokova gotovine da izmiri svoje obaveze tako da kasni sa otplatom. Kategorije „D” i „E” odnose se na klijente sa evidentnim finansijskim poteškoćama odnosno klijente koji su u postupku prinudnog poravnjanja, stečaja ili likvidacije. Očekuje se da ovi klijenti neće moći da izmire većinu ili bilo koju obavezu na osnovu tokova gotovine iz aktivnosti poslovanja. Klijenti klasifikovani u rejtinge „C”, „D”, „E” predstavljaju tzv.nenaplative kredite.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

c) Maksimalna izloženost kreditnom riziku

	31.12.2016.		
	Bruto maksimalna izloženost	Ispravka vrijednosti	Neto maksimalna izloženost
Kredit i potraživanja od banaka	39.462	-	39.462
Kredit i potraživanja od klijenata			
Kredit državi	22.016	(196)	21.820
Kredit finansijskim institucijama	1.472	(62)	1.410
Kredit fizičkim licima	168.511	(7.466)	161.045
Kreditna linija	519	(24)	495
Kreditne kartice	3.725	(289)	3.436
Stambeni kredit	89.495	(4.660)	84.835
Potrošački kredit	74.535	(2.483)	72.052
Ostali krediti fizičkim licima	237	(10)	227
Kredit pravnim licima	97.550	(24.004)	73.546
Kartice	278	(34)	244
Kredit malim i srednjim preduzećima	81.555	(15.549)	66.006
Kredit velikim preduzećima	15.717	(8.421)	7.296
Ukupno kredit i potraživanja od klijenata	289.549	(31.728)	257.821
Dužničke hartije od vrijednosti	60.069	-	60.069
Ostala finansijska potraživanja	701	(80)	621
Potencijalne obaveze	49.588	(553)	49.035
Akreditivi	1.053	(3)	1.050
Garancije	28.106	(146)	27.960
Ostale preuzete i potencijalne obaveze	20.429	(404)	20.025
UKUPNO	439.369	(32.361)	407.008

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

c) Maksimalna izloženost kreditnom riziku (nastavak)

	31.12.2015.		
	Bruto maksimalna izloženost	Ispravka vrijednosti	Neto maksimalna izloženost
Kreditni i potraživanja od banaka	57.679	-	57.679
Kreditni i potraživanja od klijenata			
Kreditni državi	6.644	(149)	6.495
Kreditni finansijskim institucijama	1.418	(34)	1.384
Kreditni fizičkim licima	162.261	(8.774)	153.487
Kreditna linija	447	(27)	420
Kreditne kartice	4.239	(546)	3.693
Stambeni kredit	83.229	(5.580)	77.649
Potrošački krediti	74.077	(2.593)	71.484
Ostali krediti fizičkim licima	269	(28)	241
Kreditni pravnim licima	123.564	(29.148)	94.416
Kartice	485	(167)	318
Kreditni malim i srednjim preduzećima	99.950	(15.894)	84.056
Kreditni velikim preduzećima	23.129	(13.087)	10.042
Ukupno kreditni i potraživanja od klijenata	293.887	(38.105)	255.782
Dužničke hartije od vrijednosti	54.672	-	54.672
Ostala finansijska potraživanja	1.486	(260)	1.226
Potencijalne obaveze	47.175	(805)	46.370
Akreditivi	1.017	(12)	1.005
Garancije	25.279	(369)	24.910
Ostale preuzete i potencijalne obaveze	20.879	(424)	20.455
UKUPNO	454.899	(39.170)	415.729

Maksimalna izloženost kreditnom riziku predstavlja ukupnu izloženost Banke kreditnom riziku koja obuhvata: kreditni i potraživanja od banaka, kredite državi, kredite finansijskim institucijama, kredite fizičkim licima, kredite pravnim licima, dužničke hartije od vrijednosti, ostala finansijska potraživanja i potencijalne obaveze. U gore navedenim tabelama dat je pregled bruto izloženosti, ispravke vrijednosti i neto izloženosti potraživanja.

Reprogramirani krediti

Reprogramirani krediti su iznosili EUR 49.758 hiljada na 31. decembar 2016. godine (na dan 31. decembar 2015. godine reprogramirani krediti su iznosili EUR 66.166 hiljada).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.1. Kreditni rizik (nastavak)**

d) Krediti i druga finansijska sredstva, koji nisu u kašnjenju i na koje nisu oblikovane ispravke vrijednosti i neto grupno ocijenjeni krediti i druga finansijska sredstva za A i B komitente koji nisu u kašnjenju.

	31.12.2016.			
	A	B	C	D+E
	Ukupno			
Kreditni i potraživanja od banaka	39.462	-	-	-
Kreditni i potraživanja od klijenata				
Kreditni državi	4.336	7	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	1.397	-	-	-
Kreditni fizičkim licima	109.981	11.110	-	-
Kreditna linija	1	-	-	-
Kreditne kartice	31	4	-	-
Stambeni krediti	52.667	7.850	-	-
Potrošački krediti	57.151	3.256	-	-
Ostali krediti fizičkim licima	131	-	-	-
Kreditni pravnim licima	13.779	22.263	-	-
Kartice	-	1	-	-
Kreditni malim i srednjim preduzećima	13.020	20.913	-	-
Kreditni velikim preduzećima	759	1.349	-	-
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	129.493	33.380	-	-
Ostala finansijska potraživanja	299	127	-	-
Ukupno	169.254	33.507	-	-

	31.12.2015.			
	A	B	C	D + E
	Ukupno			
Kreditni i potraživanja od banaka	57.679	-	-	-
Kreditni i potraživanja od klijenata				
Kreditni državi	5.873	24	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	1.384	-	-	-
Kreditni fizičkim licima	99.455	11.104	-	-
Kreditna linija	361	8	-	-
Kreditne kartice	123	3	-	-
Stambeni krediti	45.219	8.377	-	-
Potrošački krediti	53.576	2.716	-	-
Ostali krediti fizičkim licima	176	-	-	-
Kreditni pravnim licima	22.073	26.065	-	-
Kartice	-	-	-	-
Kreditni malim i srednjim preduzećima	21.663	25.307	-	-
Kreditni velikim preduzećima	410	758	-	-
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	128.785	37.193	-	-
Ostala finansijska potraživanja	1.002	41	-	-
Ukupno	187.466	37.234	-	-

Na 31. decembra 2016. godine nema klijenata koji pripadaju „C“, „D“ i „E“ klasifikacionim kategorijama, a da nisu u kašnjenju i da nemaju formirane ispravke vrijednosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

- e) Krediti i druga finansijska sredstva, koji su u kašnjenju i na koje nisu oblikovane ispravke vrijednosti, i neto grupno ocijenjeni krediti i druga finansijska sredstva za A i B komitente koji su u kašnjenju.

	31.12.2016.			
	Do 30 dana	Do 90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Kreditni i potraživanja od klijenata				
Kreditni državi	17.476	-	1	17.477
Kreditni finansijskim institucijama	13	-	-	13
Kreditni fizičkim licima	24.627	128	2.141	26.896
Kreditna linija	443	3	43	489
Kreditne kartice	3.306	11	-	3.317
Stambeni krediti	15.462	63	9	15.534
Potrošački krediti	5.369	51	2.089	7.509
Ostali krediti fizičkim licima	47	-	-	47
Kreditni pravnim licima	17.193	25	1	17.219
Kartice	191	11	-	202
Kreditni malim i srednjim preduzećima	13.740	14	1	13.755
Kreditni velikim preduzećima	3.262	-	-	3.262
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	59.309	153	2.143	61.605
Ostala finansijska potraživanja	23	9	129	161
Ukupno	59.332	162	2.272	61.766
	31.12.2015.			
	Do 30 dana	Do 90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Kreditni i potraživanja od klijenata				
Kreditni državi	337	-	-	337
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-
Kreditni fizičkim licima	26.911	155	837	27.903
Kreditna linija	25	4	20	49
Kreditne kartice	3.486	23	-	3.509
Stambeni krediti	14.810	61	49	14.920
Potrošački krediti	8.562	67	768	9.397
Ostali krediti fizičkim licima	28	-	-	28
Kreditni pravnim licima	12.060	112	440	12.612
Kartice	207	-	-	207
Kreditni malim i srednjim preduzećima	9.097	83	440	9.620
Kreditni velikim preduzećima	2.756	29	-	2.785
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	39.308	267	1.277	40.852
Ostala finansijska potraživanja	8	7	100	115
Ukupno	39.316	274	1.377	40.967

U tabelama su obuhvaćeni i oni krediti koji imaju određena kašnjenja ali su obezbijeđeni prvoklasnim kolateralom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

f) Obezvrijeđeni finansijski instrumenti

Sljedeća tabela prikazuje finansijska sredstva koja su pojedinačno obezvrijeđena kao i finansijska sredstva koja su grupno obezvrijeđena i svrstana u kategorije loših plasmana, odnosno „C“, „D“ i „E“.

	31.12.2016.			31.12.2016.		
	Pojedinačno obezvrijeđeni krediti i plasmani			Grupno obezvrijeđeni krediti i plasmani		
	Bruto iznos	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost	Bruto iznos	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost
Kreditni i potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-
Kreditni i potraživanja od klijenata	-	-	-	-	-	-
Kreditni državi	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Kreditni fizičkim licima	14.122	(3.987)	10.135	4.199	(1.276)	2.923
Kreditna linija	-	-	-	18	(13)	5
Kreditne kartice	42	(40)	2	257	(175)	82
Stambeni krediti	10.252	(3.208)	7.044	2.205	(465)	1.740
Potrošački krediti	3.828	(739)	3.089	1.660	(613)	1.047
Ostali krediti fizičkim licima	-	-	-	59	(10)	49
Kreditni pravnim licima	39.992	(20.699)	19.293	1.775	(783)	992
Kartice	5	(5)	-	63	(22)	41
Kreditni malim i srednjim preduzećima	29.918	(12.526)	17.392	1.669	(743)	926
Kreditni velikim preduzećima	10.069	(8.168)	1.901	43	(18)	25
Ukupno kreditni i potraživanja od klijenata	54.114	(24.686)	29.428	5.974	(2.059)	3.915
Ostala finansijska potraživanja	25	(23)	2	69	(37)	32
Ukupno	54.139	(24.709)	29.430	6.043	(2.096)	3.947

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

f) Obezvrijeđeni finansijski instrumenti (nastavak)

	Pojedinačno obezvrijeđeni krediti i plasmani			Grupno obezvrijeđeni krediti i plasmani		
	Bruto iznos	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost	Bruto iznos	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost
Kreditni rizik						
Kreditni rizik od banaka						
Kreditni rizik od banaka	-	-	-	-	-	-
Kreditni rizik od klijenata						
Kreditni rizik državi	265	(4)	261	-	-	-
Kreditni rizik finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Kreditni rizik fizičkim licima	16.522	(4.759)	11.763	5.088	(1.826)	3.262
Kreditna linija	2	(2)	-	18	(16)	2
Kreditne kartice	62	(62)	-	428	(370)	58
Stambeni krediti	11.373	(4.025)	7.348	2.394	(609)	1.785
Potrošački krediti	5.085	(670)	4.415	2.185	(805)	1.380
Ostali krediti fizičkim licima	-	-	-	63	(26)	37
Kreditni rizik pravnim licima	59.130	(26.481)	32.649	1.859	(842)	1.017
Kartice	60	(60)	-	213	(102)	111
Kreditni rizik malim i srednjim preduzećima	40.024	(13.464)	26.560	1.646	(740)	906
Kreditni rizik velikim preduzećima	19.046	(12.957)	6.089	-	-	-
Ukupno kreditni rizik od klijenata	75.917	(31.244)	44.673	6.947	(2.668)	4.279
Ostala finansijska potraživanja	16	(10)	6	300	(238)	62
Ukupno	75.933	(31.254)	44.679	7.247	(2.906)	4.341

Politika otpisa

U skladu sa svojom računovodstvenom politikom Banka vrši prenos potraživanja u vanbilans, na internu evidenciju, ukoliko u postupku naplate potraživanja ocijeni da vrijednost potraživanja, mjerena po amortizovanoj vrijednosti, neće biti nadoknađena i ako su ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, propisani Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

g) Finansijski efekat kolaterala za kredite i plasmane

	31.12.2016.					
	Kredit i ostala finansijska aktiva u potpunosti ili više obezbijedeni kolateralom		Kredit i ostala finansijska aktiva koji nisu u potpunosti obezbijedeni kolateralom		Kredit i ostala finansijska aktiva koji nisu obezbijedeni kolateralom	
	Neto knjigovodstvena vrijednost kredita i ostale finansijske aktive	Fer vrijednost kolaterala	Neto knjigovodstvena vrijednost kredita i ostale finansijske aktive	Fer vrijednost kolaterala	Neto knjigovodstvena vrijednost kredita i ostale finansijske aktive	Ukupna knjigovodstvena vrijednost kredita i ostalih finansijskih sredstava
Kredit i potraživanja od banaka	-	-	-	-	39.462	39.462
Kredit i potraživanja od klijenata						
Kredit državi	21.820	39.147	-	-	-	21.820
Kredit finansijskim institucijama	-	-	13	13	1.397	1.410
Kredit fizičkim licima	155.283	617.805	977	295	4.785	161.045
Kreditna linija	-	-	-	-	495	495
Kreditne kartice	52	71	721	157	2.663	3.436
Stambeni krediti	84.548	405.357	73	11	214	84.835
Potrošački krediti	70.458	210.640	183	127	1.411	72.052
Ostali krediti fizičkim licima	225	1.737	-	-	2	227
Kredit pravnim licima	70.123	383.201	2.776	2.763	647	73.546
Kartice	-	-	-	-	244	244
Kredit malim i srednjim preduzećima	63.712	311.490	1.891	1.928	403	66.006
Kredit velikim preduzećima	6.411	71.711	885	835	-	7.296
Ostala finansijska potraživanja	10	9.943	8	8	603	621
Ukupno	247.236	1.050.096	3.774	3.079	46.894	297.904
						1.053.175

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

g) Finansijski efekat kolateral za kredite i plasmane (nastavak)

31.12.2015.

	Kredit i ostala finansijska aktiva u potpunosti ili više obezbijedeni kolateralom		Kredit i ostala finansijska aktiva koji nisu u potpunosti obezbijedeni kolateralom		Kredit i ostala finansijska aktiva koji nisu obezbijedeni kolateralom	Ukupna knjigovodstvena vrijednost kredita i ostalih finansijskih sredstava	
	Neto knjigovodstvena vrijednost kredita i ostale finansijske aktive	Fer vrijednost kolaterala	Neto knjigovodstvena vrijednost kredita i ostale finansijske aktive	Fer vrijednost kolaterala	Neto knjigovodstvena vrijednost kredita i ostale finansijske aktive		Ukupna fer vrijednost kolaterala
Kredit i potraživanja od banaka	-	-	-	-	57.679	57.679	-
Kredit i potraživanja od klijenata							
Kredit državi	6.495	20.824	-	-	-	6.495	20.824
Kredit finansijskim institucijama	-	-	-	-	1.384	1.384	-
Kredit fizičkim licima	147.441	638.483	1.004	395	5.042	153.487	638.878
Kreditna linija	-	-	-	-	420	420	-
Kreditne kartice	151	449	798	245	2.744	3.693	694
Stambeni krediti	77.358	396.082	52	45	239	77.649	396.127
Potrošački krediti	69.691	240.845	154	105	1.639	71.484	240.950
Ostali krediti fizičkim licima	241	1.107	-	-	-	241	1.107
Kredit pravnim licima	90.805	614.902	2.950	3.360	661	94.416	618.262
Kartice	-	-	-	-	318	318	-
Kredit malim i srednjim preduzećima	82.052	495.567	1.661	1.712	343	84.056	497.279
Kredit velikim preduzećima	8.753	119.335	1.289	1.648	-	10.042	120.983
Ostala finansijska potraživanja	18	701	4	5	1.204	1.226	706
Ukupno	244.759	1.274.910	3.958	3.760	65.970	314.687	1.278.670

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

g) Finansijski efekat kolaterala za kredite i plasmane (nastavak)

Banka uzima različita sredstva obezbjeđenja kredita da bi umanjila kreditni rizik. Odluka o vrsti i vrijednosti kolaterala zavisi od analize komitenta i potencijalnog plasmana. Uzimanjem sredstava obezbjeđenja Banka smanjuje rizik od potencijalne nemogućnosti klijenta da na vrijeme izvrši obaveze plaćanja. Objelodanjenju fer vrijednost kolaterala utvrđuje interni ovlašćeni procjenitelj. Objelodanjena fer vrijednost kolaterala predstavlja vrijednost koja se može realizovati od strane zakonskih vlasnika sredstava. Obezvrjeđivanje finansijskih instrumenata koji se vode po amortizacionoj vrijednosti je determinisano fer vrijednošću kolaterala.

Finansijski instrumenti kojima je prekoračen rok dospeljeća ali nisu obezvrjeđeni jesu oni finansijski instrumenti kod kojih je prekoračen rok ugovornih dospeljeća glavnice i kamate, ali Banka smatra da njihovo umanjeње vrijednosti nije adekvatno na osnovu količine raspoloživih instrumenata obezbjeđenja ili trenutka naplate iznosa koji se duguju Banci.

Iako su krediti pokriveni kolateralom, može doći do obezvrjeđenja kredita ukoliko se određeni dio kolaterala ne može prodati usljed administrativnih i drugih ograničenja, što može dovesti do produženja vremenskog perioda potrebnog za prodaju kolaterala.

h) Analiza finansijskih instrumenata po geografskim sektorima

	31.12.2016.					
	Slovenija	EU	Bosna i Hercegovina	Crna Gora	Ostalo	Ukupno
Kreditni i potraživanja od banaka	27.193	11.439	151	-	679	39.462
Kreditni državni	-	-	-	21.820	-	21.820
Kreditni finansijskim organizacijama	-	1.398	-	12	-	1.410
Kreditni fizičkim licima	122	33	-	160.364	526	161.045
Kreditni pravnim licima	-	-	-	73.546	-	73.546
Dužničke hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	6.112	-	-	53.957	-	60.069
Ostala finansijska potraživanja	8	-	-	590	23	621
Ostale preuzete obaveze	66	30	-	48.847	92	49.035
Ukupno	33.501	12.900	151	359.136	1.320	407.008

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

h) Analiza finansijskih instrumenata po geografskim sektorima (nastavak)

	31.12.2015.					
	Slovenija	EU	Bosna i Hercegovina	Crna Gora	Ostalo	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka	30.908	25.818	339	-	614	57.679
Kredit državi	-	-	-	6.495	-	6.495
Kredit finansijskim organizacijama	-	1.384	-	-	-	1.384
Kredit fizičkim licima	129	284	-	152.502	572	153.487
Kredit pravnim licima	-	-	-	94.416	-	94.416
Dužničke hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	6.201	-	-	48.471	-	54.672
Ostala finansijska potraživanja	-	-	-	1.226	-	1.226
Ostale preuzete obaveze	12	21	-	45.941	396	46.370
Ukupno	37.250	27.507	339	349.051	1.582	415.729

i) Analiza kreditnog rizika po privrednim sektorima

Banka prati koncentraciju kreditnog rizika po privrednim sektorima. Analiza koncentracije kreditnog rizika na dan 31. decembra prikazana je u sljedećoj tabeli:

	31.12.2016.		31.12.2015.	
	Neto krediti	%	Neto krediti	%
Banke	39.462	13,27%	57.679	18,40%
Finansije	1.410	0,47%	1.384	0,44%
Javna uprava	21.820	7,34%	6.495	2,07%
Stanovništvo	161.045	54,18%	153.487	48,97%
Građevinski sektor	10.898	3,67%	10.860	3,46%
Industrijski sektor	4.637	1,56%	8.819	2,81%
Poljoprivreda	199	0,07%	2.210	0,71%
Rudarstvo	779	0,26%	5.084	1,62%
Usluge	7.464	2,51%	6.951	2,22%
Ugostiteljstvo	9.555	3,21%	9.737	3,11%
Saobraćaj i komunikacije	2.367	0,80%	3.612	1,15%
Trgovina	37.647	12,66%	47.143	15,04%
Ukupno	297.283	100,00%	313.461	100,00%

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.2. Rizik likvidnosti

Upravljanje likvidnošću na operativnom, strukturnom i strateškom nivou regulisano je Politikom upravljanja likvidnošću, Planom upravljanja likvidnošću u slučaju nepredviđenih situacija i Procedurama Banke za upravljanje rizikom likvidnosti na operativnom nivou.

Politika upravljanja likvidnošću definiše rizik likvidnosti, određuje metode i procedure za adekvatno mjerenje i upravljanje rizikom likvidnosti, definiše dužnosti i obaveze organa Banke u sistemu upravljanja rizikom likvidnosti, utvrđuje metode vršenja pregleda trenutnog stanja likvidnosti i budućih tokova gotovine, kao i mjere za ostvarivanje ciljeva optimalne likvidnosti Banke.

Plan upravljanja likvidnošću u slučaju nepredviđenih situacija utvrđuje smjernice i plan aktivnosti koje imaju za cilj prepoznavanje problema i iznalaženje najboljih rješenja u uslovima nastanka nepredviđenih okolnosti, odnosno održavanje likvidnosti koja garantuje nesmetano obavljanje poslova i zaštitu interesa deponenata, povjerilaca i akcionara Banke.

Osnovni ciljevi *Procedura za upravljanje rizikom likvidnosti* su uspostavljanje mehanizama praćenja i održavanja dnevne, kao i likvidnosti na kratak rok, kroz sagledavanje odnosa kratkoročne aktive i pasive Banke i uspostavljanje mjera i postupaka za održavanje njihove adekvatne ročne usklađenosti.

U skladu sa Politikom upravljanja likvidnošću, glavni ciljevi na polju upravljanja rizikom likvidnosti su:

- održavanje kratkoročne i dugoročne likvidnosti;
- izmirenje svih dospjelih obaveza;
- korišćenje najpovoljnijih sredstava za izmirenje dospjelih obaveza;
- poštovanje zakonskih propisa odnosno standarda na nivou NLB Grupe kao i internih kriterijuma i ciljeva u skladu sa Politikom i drugim aktima Banke kojima se uređuje oblast likvidnosti.

Banka jednom mjesečno izrađuje projekciju likvidnosti u narednom jednogodišnjem periodu u različitim situacijama, korišćenjem više vrsta scenarija i to: osnovni scenario (baseline), umjereni scenario (moderate) i nepovoljni scenario (adverse).

Jednom mjesečno vrše se i stres testovi likvidnosti, koji se koriste kako bi se identifikovali potencijalni negativni događaji na likvidnosnu sposobnost Banke. U zavisnosti od ozbiljnosti negativnih događaja, stres testiranje likvidnosti je komplementaran instrument za upravljanje rizikom likvidnosti. Koristeći stres testove, određuju se izloženosti na šokove i koliko šokovi mogu uticati na poslovanje Banke. Stres testovi bi trebalo da upozore Banku na buduće neočekivane odlive likvidnih rezervi.

Banka upravlja likvidnošću na:

- a) operativnom nivou;
- b) strukturnom nivou;
- c) strateškom nivou.

Upravljanje likvidnošću na operativnom nivou postiže se kroz:

- dnevno praćenje sredstava i obaveza tj. planiranjem dnevnih priliva i odliva;
- dnevno praćenje kretanja depozita i kredita;
- planiranjem novčanih tokova po danima za period narednih mjesec dana;
- praćenjem i mjerenjem osnovnih indikatora likvidnosti na dnevnom nivou;
- praćenjem koncentracije većih depozita i aktivnom saradnjom sa najznačajnijim deponentima u cilju blagovremene najave priliva/odliva sredstava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.2. Rizik likvidnosti (nastavak)

Upravljanje likvidnošću na strukturnom nivou postiže se kroz:

- praćenje i mjerenje ročne usklađenosti sredstava i izvora sredstava;
- praćenje i mjerenje stabilnosti a vista depozita;
- definisanje pokazatelja strukturne likvidnosti i njihovo redovno izračunavanje i praćenje;
- definisanje optimalne ili granične vrijednosti pojedinačnih pokazatelja strukturne likvidnosti;
- praćenje trenda odabranih pokazatelja strukturne likvidnosti;
- izradu analiza i predloga za izmjenu strukture likvidnosti iskaza o finansijskom položaju koji mogu uticati na stepen izloženosti riziku likvidnosti.

Upravljanje likvidnošću na strateškom nivou postiže se kroz:

- pripremu projekcija likvidnosti, tj. priprema većeg broja scenarija kretanja stavki bilansa stanja u narednom jednogodišnjem periodu;
- pripremu predloga i mjera za pokriće negativnih gepova likvidnosti;
- sprovođenje stres-testova za likvidnost.

Likvidnost Banke je predmet svakodnevnog razmatranja Komisije za likvidnost, dok se jednom mjesečno održavaju sjednice Odbora za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom i Odbora direktora na kojima se razmatra Izvještaj o upravljanju likvidnošću.

Tokovi gotovine iz neizvedenih finansijskih instrumenata

U tabeli koja slijedi prikazani su novčani tokovi po osnovu neizvedenih finansijskih instrumenata u odnosu na preostalo dospjeće na kraju godine. Objelodanjeni iznosi predstavljaju preostale bruto nediskontovane tokove gotovine.

						31.12.2016.
	do 1 mjeseca	1 - 3 mjeseca	3 - 12 mjeseca	1 - 5 godina	preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva i računi						
depozita kod centralnih banaka	75.990	-	-	17.442	-	93.432
Kredit i potraživanja od banaka	39.462	-	-	-	-	39.462
Kredit i potraživanja od klijenata	37.403	10.308	58.950	124.233	86.839	317.733
Investicione hartije od vrijednosti	-	2.259	6.217	61.480	1.165	71.121
Ostala potraživanja	1.107	-	-	9.401	-	10.508
Ukupno finansijska sredstva	153.962	12.567	65.167	212.556	88.004	532.256
Depoziti banaka	1.690	-	-	-	-	1.690
Depoziti klijenata	244.293	21.216	78.689	19.927	14	364.139
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	710	675	4.001	8.711	4.126	18.223
Subordinisani dug	-	-	4.713	5.854	-	10.567
Ukupno finansijske obaveze	246.693	21.891	87.403	34.492	4.140	394.619
Potencijalne obaveze	11.178	5.380	22.543	10.487	-	49.588
Izloženost riziku likvidnosti	(103.909)	(14.704)	(44.779)	167.577	83.864	88.049

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.2. Rizik likvidnosti (nastavak)****Tokovi gotovine iz neizvedenih finansijskih instrumenata**

						31.12.2015.
	do 1	1 - 3	3 - 12	1 - 5	preko 5	
	mjeseca	mjeseca	mjeseca	godina	godina	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	93.626	-	-	-	-	93.626
Investicione hartije od vrijednosti	-	4.471	8.093	51.439	-	64.003
Kredit i potraživanja od banaka	57.679	-	-	-	-	57.679
Kredit i potraživanja od klijenata	49.392	11.960	51.890	122.454	83.469	319.165
Ostala potraživanja	1.719	-	-	8.596	-	10.315
Ukupno finansijska sredstva	202.416	16.431	59.983	182.489	83.469	544.788
Depoziti banaka	1.263	-	784	-	-	2.047
Pozajmljena sredstva od banaka	-	-	370	-	-	370
Depoziti klijenata	223.371	27.697	107.679	23.059	3.461	385.267
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	863	731	3.990	11.824	1.374	18.782
Subordinisani dug	-	-	9.737	1.408	-	11.145
Ukupno finansijske obaveze	225.497	28.428	122.560	36.291	4.835	417.611
Potencijalne obaveze	9.289	5.347	22.876	9.663	-	47.175
Izloženost riziku likvidnosti	(32.370)	(17.344)	(85.453)	136.535	78.634	80.002

4.3. Tržišni rizik

Izloženost tržišnim rizicima predstavlja rizik da će fer vrijednost budućih tokova gotovine finansijskih instrumenata fluktuirati kao posljedica kolebanja tržišnih stopa odnosno cijena i kamatnih stopa, deviznih kurseva ili cijena hartija od vrijednosti. Upravljanje tržišnim rizikom predstavlja proces praćenja i mjerenja pomenute izloženosti u cilju maksimalnog smanjenja negativnih posljedica uzrokovanih kolebanjem tržišnih cijena.

a) Rizik promjene kamatnih stopa

Upravljanje rizikom od promjene kamatnih stopa u Bankarskoj knjizi se vrši na osnovu metoda mjerenja osjetljivosti neto kamatnih prihoda (ΔNII) na promjenu kamatne stope, mjerenja osjetljivosti ekonomske vrijednosti kapitala metodom Basis Point Value (BPV) i standardizovanog kamatnog šoka.

Mjerenje osjetljivosti neto kamatnih prihoda i ekonomske vrijednosti kapitala na promjenu tržišnih kamatnih stopa zasniva se na analizi kamatnih gapova. Gap analiza se odnosi na tehniku mjerenja rizika od promjene kamatnih stopa pomoću koje se sredstva, obaveze i vanbilansna aktiva raspoređuju u odgovarajuće vremenske okvire prema datumu ponovnog određivanja cijena (za instrumente sa varijabilnom kamatnom stopom) ili datumu dospjeća (za instrumente sa fiksnom kamatnom stopom), u zavisnosti od toga koji je raniji.

Sredstva i obaveze koje nemaju definisan datum dospjeća (npr. depoziti po viđenju) ili im datumi dospjeća variraju u odnosu na originalne datume dospjeća definisane ugovorom svrstavaju se u odgovarajuće vremenske okvire na osnovu procjene i prethodnog iskustva Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.3. Tržišni rizik (nastavak)****a) Rizik promjene kamatnih stopa (nastavak)**

U cilju što adekvatnijeg mjerenja i upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa koristi se metoda vrijednosti baznog poena (Basis Point Value) koja služi za mjerenje osjetljivosti finansijskih instrumenata na promjenu tržišnih kamatnih stopa. Na osnovu ove metode procjenjuje se koliko će se promijeniti vrijednost pozicije ukoliko se tržišne kamatne stope promjene za +/- 100 odnosno 200 baznih poena.

Na osnovu Δ NII metoda vrši se procjena uticaja promjene kamatnih stopa na tržištu na neto kamatni prihod Banke. Na osnovu otvorenih kratkoročnih kamatnih pozicija izračunatih gap analizom procjenjuju se promjene očekivanih kamatnih prihoda koje su posljedica anticipiranih promjena tržišnih kamatnih stopa.

Banka je dužna da mjeri i prati uticaj rizika kamatne stope na promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige, korišćenjem standardizovanog kamatnog šoka, i to pojedinačno po svim značajnim valutama, a po ostalim valutama zbirno. Rizikom ponderisana pozicija bankarske knjige dobijena na ovaj način, predstavlja procjenu iznosa promjene vrijednosti pozicije u slučaju promjene tržišnih kamatnih stopa za 200 baznih poena.

Analiza osjetljivosti bilansa uspjeha Banke na povećanje ili smanjenje kamatnih stopa na tržištu pokazuje rezultate, kako slijedi:

	Osjetljivost bilansa uspjeha	
	2016	2015
<u>Osjetljivost na promjenu kamatnih stopa</u>		
<u>Smanjenje bazičnih poena</u>		
Paralelna promjena od -100 bazičnih poena	(792)	(929)
Paralelna promjena od -200 bazičnih poena	(1.593)	(2.855)
	Osjetljivost bilansa uspjeha	
	2016	2015
<u>Osjetljivost na promjenu kamatnih stopa</u>		
<u>Povećanje bazičnih poena</u>		
Paralelna promjena od +100 bazičnih poena	195	166
Paralelna promjena od +200 bazičnih poena	392	332

Glavno sredstvo upravljanja izloženošću riziku od promjene kamatnih stopa jeste upravljanje kamatonosnom aktivom i pasivom. Odbor za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom usvaja, na prijedlog stručnih službi, strategiju korigovanja stavki aktive i pasive prema predviđenim promjenama u tržišnim kamatnim stopama, a prvenstveno vodeći računa da se Banka zaštiti od promjena kamatnih stopa.

Banka na sljedeći način upravlja bilansom stanja:

- upravljanjem portfeljom dužničkih hartija od vrijednosti;
- emitovanjem dužničkih hartija od vrijednosti;
- uvođenjem novog i posebnog tretmana postojećih bankarskih proizvoda;
- upravljanjem ročnošću postojećih bilansnih stavki.

Portfelj dužničkih hartija od vrijednosti mora da ispunjava kriterijume, odnosno limite postavljene internom Politikom upravljanja i strategijom investiranja u dužničke hartije od vrijednosti bankarske knjige. Njihova svrha je obezbjeđivanje sekundarne likvidnosti i limitiranje izloženosti riziku od promjene kamatnih stopa.

U sljedećim tabelama prikazana je izloženost Banke riziku od promjene kamatnih stopa primjenom metode mjerenja osjetljivosti kamatnih stopa. U tabelama su prikazane i knjigovodstvene vrijednosti finansijskih instrumenata Banke koji su grupisani u kategorije na osnovu ranijeg od datuma ponovnog utvrđivanja cijena odnosno datuma dospelja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.3. Tržišni rizik (nastavak)**

							31.12.2016.
	<u>Do 1</u> <u>mjeseca</u>	<u>1 - 3</u> <u>mjeseca</u>	<u>3 - 12</u> <u>mjeseca</u>	<u>1 - 5</u> <u>godina</u>	<u>Preko 5</u> <u>godina</u>	<u>Nekama-</u> <u>tonosno</u>	<u>Ukupno</u>
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	5.034	-	-	-	-	88.398	93.432
Investicione hartije od vrijednosti	-	-	6.112	53.957	-	1.164	61.233
Kredit i potraživanja od banaka	39.462	-	-	-	-	-	39.462
Kredit i potraživanja od klijenata	94.249	10.339	59.792	59.272	34.169	-	257.821
Ukupno finansijska sredstva	138.745	10.339	65.904	113.229	34.169	89.562	451.948
Depoziti banaka	-	563	-	-	-	1.127	1.690
Depoziti klijenata	244.518	20.667	76.470	19.045	11	490	361.201
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	687	625	3.747	8.305	3.925	-	17.289
Subordinisani dug	-	-	9.158	-	-	-	9.158
Ukupno finansijske obaveze	245.205	21.855	89.375	27.350	3.936	1.617	389.338
Izloženost riziku promjene kamatnih stopa	(106.460)	(11.516)	(23.471)	85.879	30.233	87.945	62.610

							31.12.2015.
	<u>Do 1</u> <u>mjeseca</u>	<u>1 - 3</u> <u>mjeseca</u>	<u>3 - 12</u> <u>mjeseca</u>	<u>1 - 5</u> <u>godina</u>	<u>Preko 5</u> <u>godina</u>	<u>Nekama-</u> <u>tonosno</u>	<u>Ukupno</u>
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	5.666	-	-	-	-	87.960	93.626
Investicione hartije od vrijednosti	-	2.960	7.611	44.101	-	1.187	55.859
Kredit i potraživanja od banaka	57.679	-	-	-	-	-	57.679
Kredit i potraživanja od klijenata	101.248	14.784	52.304	59.444	28.002	-	255.782
Ukupno finansijska sredstva	164.593	17.744	59.915	103.545	28.002	89.147	462.946
Depoziti banaka	265	-	770	-	-	997	2.032
Pozajmljena sredstva od banaka	-	-	363	-	-	-	363
Depoziti klijenata	221.843	27.032	104.827	21.583	3.313	1.234	379.832
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	795	674	3.675	11.211	1.327	-	17.682
Subordinisani dug	-	-	9.181	-	-	-	9.181
Ukupno finansijske obaveze	222.903	27.706	118.816	32.794	4.640	2.231	409.090
Izloženost riziku promjene kamatnih stopa	(58.310)	(9.962)	(58.901)	70.751	23.362	86.916	53.856

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

b) Valutni rizik

Valutni rizik predstavlja izloženost Banke promjenama deviznih kurseva i negativnom uticaju koji pomenute promjene mogu imati na poslovni rezultat Banke u lokalnoj valuti. Valutni rizik nastaje kada Banka ima otvorenu poziciju koja može dovesti do gubitka kao posljedica promjena deviznih kurseva, promjene kursa eura u odnosu na druge valute, kao i promjene cijene zlata. Banka upravlja deviznim rizikom kroz upravljanje valutnom strukturom aktive i pasive u skladu sa očekivanim promjenama deviznih kurseva.

Banka ima program, politike i procedure za upravljanje deviznim rizikom u kojima su definisani: uslovi, ciljevi i principi obavljanja aktivnosti deviznog poslovanja, opis aktivnosti deviznog poslovanja, minimalni standardi za upravljanje deviznim rizikom, ovlašćenje za obavljanje aktivnosti deviznog poslovanja, procedure za upravljanje aktivnostima deviznog poslovanja i kontrolu nad deviznim rizikom kao i procedure izvještavanja.

Ciljevi Banke u pogledu aktivnosti deviznog poslovanja su usmjereni na:

- upravljanje deviznim rizikom i izvještavanje u skladu sa standardima NLB Grupe;
- kontinuirani nadzor i izvještavanje o deviznim rizicima.

Aktivnosti deviznog poslovanja koje Banka sprovodi i planira da sprovede u narednom periodu su: uspostavljanje i održavanje odnosa sa optimalnim brojem korespondentskih banaka; održavanje optimalnog broja računa kod inostranih banaka; operacije na deviznom tržištu i platni promet; prikupljanje depozita u stranoj valuti; kreditni poslovi sa inostranstvom; dokumentarni poslovi; transakcije u zemlji koje se odnose na poslovanje sa novčanicama u stranoj valuti; devizna aktiva banaka (depoziti, krediti, plasmani). Poslovanje sa inostranstvom odnosi se na devizne depozite i štednju, konverzije, novčane transakcije i druge transakcije u stranoj valuti.

Upravljanje valutnim rizikom u Banci regulisano je internom Politikom upravljanja valutnim rizikom kojom su precizirani načini i metode mjerenja, praćenja i upravljanja valutnim rizikom. Politika upravljanja valutnim rizikom je usvojena od strane Odbora za aktivu i pasivu Banke.

Izloženost valutnom riziku prati i njome upravlja Odjeljenje za upravljanje aktivom i pasivom a na osnovu podataka koje na dnevnoj osnovi dobija od Sektora za upravljanje rizikom. Odjeljenje za upravljanje aktivom i pasivom upravlja izloženošću deviznim rizicima po osnovu valute tako da rizici uvijek budu unutar (definisanih) granica. O izloženosti deviznim rizicima se razmatra na sastancima o likvidnosti na dnevnoj osnovi i sastancima Odbora za aktivu i pasivu Banke na mjesečnoj osnovi.

Banka je postavila limite na otvorene valutne pozicije, 2% za USD, GBP, CHF i JPY od osnovnog kapitala, 0,5% od osnovnog kapitala za ostale valute po pojedinim valutama, odnosno 5% od osnovnog kapitala za ukupnu poziciju u stranim valutama. Izloženost valutnom riziku je zbog izuzetno niskog obima poslovanja u stranoj valuti u 2016. godini, kao i u prethodnim godinama, na niskom nivou.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.3. Tržišni rizik (nastavak)****b) Valutni rizik (nastavak)**

U tabeli koja slijedi prikazana je koncentracija valutnog rizika na dan 31. decembra 2016. godine:

	EUR	USD	CHF	Ostalo	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	89.144	2.717	800	771	93.432
Investicione hartije od vrijednosti	60.291	942	-	-	61.233
Kredit i potraživanja od banaka	26.279	11.304	842	1.037	39.462
Kredit i potraživanja od klijenata	256.423	1.398	-	-	257.821
Ostala finansijska potraživanja	616	4	-	1	621
UKUPNO FINANSIJSKA SREDSTVA	432.753	16.365	1.642	1.809	452.569
Depoziti i pozajmljena sredstva od banaka	1.690	-	-	-	1.690
Depoziti i pozajmljena sredstva od klijenata	359.936	15.363	1.643	1.548	378.490
Subordinisani dug	9.158	-	-	-	9.158
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	370.784	15.363	1.643	1.548	389.338
Neto izloženost valutnom riziku	61.969	1.002	-1	261	63.231

U tabeli koja slijedi prikazana je koncentracija valutnog rizika na dan 31. decembra 2015. godine:

	EUR	USD	CHF	Ostalo	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	90.573	1.346	940	767	93.626
Investicione hartije od vrijednosti	54.956	903	-	-	55.859
Kredit i potraživanja od banaka	45.724	11.281	172	502	57.679
Kredit i potraživanja od klijenata	254.364	1.418	-	-	255.782
Ostala finansijska potraživanja	1.226	-	-	-	1.226
UKUPNO FINANSIJSKA SREDSTVA	446.843	14.948	1.112	1.269	464.172
Depoziti i pozajmljena sredstva od banaka	2.395	-	-	-	2.395
Depoziti i pozajmljena sredstva od klijenata	381.334	14.043	1.110	1.027	397.514
Subordinisani dug	9.181	-	-	-	9.181
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	392.910	14.043	1.110	1.027	409.090
Neto izloženost valutnom riziku	53.933	905	2	242	55.082

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.4 Operativni rizik**

Operativni rizik se definiše kao rizik gubitka koji nastaje usljed neadekvatnosti odnosno manjkavosti internih procedura, ljudskih resursa, sistema kao i usljed spoljašnjih događaja. Ovom definicijom obuhvaćen je pravni rizik, s time što su isključeni strateški rizik i rizik reputacije.

Pomenuto obuhvata greške, propuste, pad sistema, prirodne katastrofe, terorističke napade i prevarne radnje što može dovesti do nedostupnosti usluga, finansijskog gubitka odnosno povećanja troškova. Pomenuto, takođe, obuhvata pravni rizik, s time što su strateški rizik i rizik reputacije isključeni.

Cilj upravljanja operativnim rizikom je ograničiti obim potencijalnih gubitaka i vjerovatnoću njihove realizacije na nivo, koji je za banku prihvatljiv s aspekta finansijske štete, a posredno i sa aspekta očuvanja ugleda banke.

Aktivnosti upravljanja rizikom imaju za cilj identifikovanje postojećih izvora operativnih rizika, kao i potencijalnih izvora pomenutog rizika koji može nastati kao posledica uvođenja novih proizvoda, sistema ili aktivnosti.

Identifikacija izvora rizika obuhvata:

- interne greške i zloupotrebu;
- kršenje propisa od strane eksternih lica;
- propuste u sistemu regrutovanja kadrova i sistemu bezbjednosti na radu;
- probleme u upravljanju odnosima sa klijentima, uvođenju novih proizvoda i poslovnim procedurama – ukoliko su neadekvatni;
- štete nastale na imovini Banke usljed prirodnih nepogoda i drugih događaja;
- poremećaje u organizaciji Banke i greške u funkcionisanju postojećih sistema;
- implementaciji poslovnih procedura i odluka.

Banka vrši nadzor nad izvorima operativnog rizika definisanim u skladu sa unutrašnjom organizacijom i poslovnom aktivnošću Banke, koji uglavnom obuhvataju: transakcije sa privrednim subjektima, transakcije sa subjektima unutar finansijskog sektora a u skladu sa Zakonom o bankama, poslove sa stanovništvom, poslove sa privredom, operacije platnog prometa, posredničke poslove, upravljanje aktivom i brokersko-dilerske poslove.

4.5 Fer vrijednost finansijskih instrumenata**(a) Fer vrijednosti finansijskih instrumenata po amortizovanoj vrijednosti**

	31.12.2016.		31.12.2015.	
	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
Kredit i potraživanja od banaka	39.462	39.462	57.679	57.679
Kredit i potraživanja od klijenata	257.821	270.519	255.782	280.951
Depoziti banaka	1.690	1.690	2.032	2.047
Depoziti klijenata	361.201	363.201	379.832	384.418
Pozajmljena sredstva od banaka	-	-	363	370
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	17.289	17.963	17.682	18.709
Subordinisani dug	9.158	10.531	9.181	8.925

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.5 Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

(a) Fer vrijednosti finansijskih instrumenata po amortizovanoj vrijednosti (nastavak)

Fer vrijednost finansijskih instrumenata treba da bude odraz tržišne vrijednosti – cijene po kojoj bi Banka mogla prodati svoje finansijske instrumente. Fer vrijednost finansijskih instrumenata nema uticaja na iskazane vrijednosti finansijskih instrumenata u finansijskim iskazima Banke.

Kredit i potraživanja od banaka

Procijenjena fer vrijednost kredita i potraživanja od banaka se bazira na diskontovanim tokovima gotovine, uzimajući u obzir tržišne kamatne stope za klijente sa sličnim kreditnim rizikom i preostalim rokom dospijanja.

Kredit i potraživanja od klijenata

Kredit i potraživanja od klijenata su u bilansu stanja prikazani po amortizovanoj vrijednosti, umanjenoj za obezvrjeđenje, ukoliko je identifikovano. Za potrebe izračunavanja fer vrijednosti Banka je primijenila metodu diskontovanog toka gotovine, uzimajući u obzir tržišne kamatne stope za klijente sa sličnim kreditnim rizikom i preostalim rokom dospijanja.

Shodno tome, obračun fer vrijednosti se bazira na ugovorenim tokovima gotovine. Kreditni rizik pojedinačnih klijenata se uzima u obzir kroz očekivano umanjenoj vrijednosti.

Depoziti banaka i klijenata, pozajmljena sredstva od ostalih klijenata i subordinisani dug

Procijenjena fer vrijednost depozita banaka i klijenata i pozajmljenih sredstava od nebankarskih klijenata i subordinisanog duga se bazira na diskontovanim ugovorenim tokovima gotovine, uzimajući u obzir tržišne kamatne stope, koje će biti plative od strane Banke, u slučaju potrebe zamjene starih izvora sredstava novim, sa istim preostalim rokom dospijanja.

Ostala finansijska sredstva i obaveze

Knjigovodstvena vrijednost ostalih finansijskih sredstava i obaveza predstavlja iznos koji je približan iznosu njihove fer vrijednosti s obzirom da se većina njih odnosi na kratkoročne obaveze i potraživanja.

4.6 Upravljanje kapitalom

Praćenje kapitala i adekvatnosti kapitala vrši se u skladu sa smjernicama Centralne banke Crne Gore kreiranim za potrebe pojedinačnih finansijskih iskaza Banke. Potrebne informacije o adekvatnosti kapitala dostavljaju se Centralnoj banci Crne Gore na tromjesečnoj osnovi. U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG“, br. 38/11 i 55/12), svaka banka u obavezi je da održava minimalni koeficijent solventnosti od 10%.

Na dan 31. decembra 2016. godine koeficijent solventnosti je iznosio 15,03% (2015: 15,93%).

Kao što je propisano pomenutom Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, Banka je dužna da utvrdi adekvatnost kapitala na osnovu sopstvenih sredstava i to u apsolutnom iznosu, kao i da izračuna koeficijent solventnosti kao relativni pokazatelj (izloženosti banke rizicima).

Sopstvena sredstva banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, čine:

- 1) osnovni elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala;
- 2) dopunski elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje dopunskog kapitala I, i
- 3) dopunski element sopstvenih sredstava, koji se uključuje u dopunski kapital II.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

4.6 Upravljanje kapitalom (nastavak)

Osnovni elementi sopstvenih sredstava banke su:

- 1) uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 2) naplaćene emisione premije;
- 3) rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- 4) neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- 5) dobit u tekućoj godini za koju je Skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital;
- 6) kapitalna dobit ostvarena kupovinom i prodajom sopstvenih akcija.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava banke koji se uključuju u dopunski kapital su:

- 1) nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija;
- 2) naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- 3) iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- 4) subordinisani dug, za koji su ispunjeni uslovi predviđeni ovom Odlukom;
- 5) hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi predviđeni ovom Odlukom;
- 6) revalorizacija rezerve.

Subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi se može tretirati kao dopunski element sopstvenih sredstava koji se uključuje u dopunski kapital II banke, ukoliko:

- 1) je dug u cjelosti uplaćen;
- 2) banka ne garantuje otplatu duga u bilo kojem obliku;
- 3) je, u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama i isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjeriocima;
- 4) ugovor sadrži klauzulu zabrane isplate kamata i glavnice, čak i nakon dospeljeća duga, ako bi tom isplatom iznos sopstvenih sredstava pao ispod propisanog nivoa;
- 5) je rok dospeljeća duga unaprijed određen, duži je od dvije godine i ne može se otplatiti prije ugovorenog roka dospeljeća;
- 6) je o subordinisanom dugu zaključen pismeni ugovor koji pored uslova iz tač. 2 - 5 ovog člana, sadrži i napomenu da se subordinisani dug ne može smatrati depozitom.

Iznos sopstvenih sredstava mora uvijek biti jednak ili veći od:

- a) minimalnog novčanog dijela osnovnog kapitala u iznosu od EUR 5 miliona, kao što propisuje Zakon o bankama;
- b) ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)****4.6 Upravljanje kapitalom (nastavak)**

	2016	2015
Osnovni kapital		
Uplaćen akcijski kapital	64.925	64.925
Naplaćene emisione premije	7.146	7.146
Rezerve kreirane iz dobiti nakon oporezivanja (obavezna, zakonska i druge)	5.413	5.413
Neraspoređena dobit iz prethodnih godina	3.796	3.796
Ukupno osnovni kapital	81.280	81.280
Odbitne stavke od osnovnog kapitala		
Gubitak iz prethodnih godina	(49.215)	(50.774)
Nematerijalna ulaganja	(627)	(821)
Ukupno odbitne stavke od osnovnog kapitala	(49.842)	(51.595)
Osnovni kapital	31.438	29.685
Dopunski elementi sopstvenih sredstava Banke		
Subordinirane obaveze	3.000	4.000
Hibridni instrumenti	-	4.000
Ukupno dopunski elementi sopstvenih sredstava Banke	3.000	8.000
Sopstvena novčana sredstva Banke	34.438	37.685
Aktiva opterećena rizikom		
Ponderisana bilansna aktiva	173.322	179.813
Ponderisane vanbilansne stavke	16.293	17.821
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	189.615	197.634
Kapital potreban za tržišni rizik	126	116
Kapital potreban za rizik poslovanja	3.649	3.769
Kapital potreban za rizik zemlje	1.832	150
Adekvatnost kapitala	15,03%	15,93%

Upravljanje kapitalom i adekvatnost kapitala NLB Banke su regulisani zakonskim propisima i internim aktima – Politikom upravljanja kapitalom, Godišnjim planom kapitala, Strateškim planom kapitala i Strategijom upravljanja rizicima. Politika upravljanja kapitalom NLB Banke ima za cilj kvalitetnu realizaciju dugoročnih strateških ciljeva kao i strateških planova koji u osnovi imaju pomenute ciljeve, tačnije Godišnji poslovno-finansijski plan Banke.

Upravljanje kapitalom, odnosno upravljanje pozicijom kapitala Banke obuhvata:

1. projekciju potrebnog obima, strukture i izvora (dodatnog) kapitala;
2. izradu Godišnjeg i Strateškog plana kapitala;
3. procedure i uslove za nadzor i praćenje pozicija kapitala i adekvatnosti kapitala;
4. izradu i kontinuirano revidiranje metodologije i procesa planiranja kapitala i obračuna obima kapitala i adekvatnosti kapitala.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. POSLOVANJA PO SEGMENTIMA

Segmenti poslovanja su komponente koje se bave poslovnom aktivnošću, ostvaruju prihode ili rashode, odnosno ostvaruju poslovne rezultate. Januara 2010. godine Odbor za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom (ALCO), kao glavni organ upravljanja, je usvojio metodologiju za mjerenje profitabilnosti Banke kao cjeline i njenih poslovnih segmenata, kojom se definišu tri poslovna segmenta:

- Corporate, koji obuhvata poslovanje sa preduzećima i segmentom države (vlada, opštine, fondovi);
- Retail, koji obuhvata poslovanje sa fizičkim licima;
- Finansijsko tržište, koji obuhvata investiciono bankarstvo, međubankarske odnose, poslovanje sa međunarodnim finansijskim institucijama.

Ostale djelatnosti Banke odnose se na usluge i aktivnosti od kojih nijedna ne predstavlja poseban segment poslovanja za svrhe izvještavanja, niti ima opšti značaj. U 2014. godini došlo je do izmjene u izvještajnim segmentima, na način da je poslovanje sa segmentom malih i srednjih preduzeća (SME) izmješteno iz segmenta Retail u segment poslovanje sa privredom.

Osnov za izradu iskaza o finansijskom položaju i bilansu uspjeha definisanih segmenata je:

- Primjena sistema transfernih cijena, kojim se vrši preraspodjela dohodovnog efekta na pojedinačne djelove (OJ, segmente);
- Postupak alokacije troškova, kojim se indirektni troškovi (režijski troškovi), odnosno troškovi uslužnih sektora, razvrstavaju na definisane (profitne) segmente.

Budući da se svi poslovni segmenti Banke bave finansijskim poslovanjem, tj. najveći dio prihoda ostvaruju po osnovu kamate, analiza se oslanja, prije svega, na neto prihod od kamate, kako bi se ocijenio rezultat poslovanja datog segmenta. Prihod od eksternih strana odmjerava se na način koji odgovara onom u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu.

Transakcije između poslovnih segmenata vrše se po transfernim cijenama, koje odražavaju tržišne uslove, što za posljedicu ima objelodanjivanje prenosa troškova finansiranja pod stavkom 'Neto kamatni prihod između segmenata'. Ne postoje druge materijalno značajne stavke prihoda, odnosno rashoda, po osnovu transakcija između segmenata poslovanja.

Informacije o svakom segmentu zasnivaju se na internim izvještajima o dobiti ili gubitku segmenta, aktivni i osnovnim pokazateljima poslovanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)
5. POSLOVANJA PO SEGMENTIMA (nastavak)

Informacije o izvještajnim segmentima koje se dostavljaju Odboru za upravljanje bilansnim odnosima i kapitalom za godinu završenu na dan 31. decembra 2016. i 31. decembra 2015. godine su kao što slijedi:

	2016			
	Poslovi sa privredom	Poslovi sa stanovništvom	Finansijska tržišta	Ostalo
				Ukupno
Neto prihod	8.098	8.794	5.804	696
Neto prihod od eksternih klijenata	10.272	10.668	1.756	696
Neto prihod po osnovu transakcija između segmenata	(2.174)	(1.874)	4.048	-
Neto prihod od kamata od eksternih klijenata	7.758	9.810	1.048	(47)
Neto prihod od kamata ostvaren u transakcijama između segmenata	(2.174)	(1.874)	4.048	-
Ukupno neto prihod od kamata	5.584	7.936	5.096	(47)
Neto troškovi obezvrjeđenja kredita i potraživanja i troškovi rezervisanja	(2.502)	(239)	-	(1.791)
Administrativni troškovi i troškovi zaposlenih	(4.215)	(7.115)	(638)	-
Amortizacija	(238)	(614)	(35)	-
Dobit prije oporezivanja	1.143	826	5.131	(1.095)
Trošak poreza iz dobiti	-	-	-	(12)
Neto dobit za godinu	1.143	826	5.131	(1.107)
Sredstva izvještajnog segmenta	100.704	162.800	134.626	76.872
Obaveze izvještajnog segmenta	133.673	229.458	28.137	5.726
Povećanja dugoročnih sredstava	1	226	2	236

	2015			
	Poslovi sa privredom	Poslovi sa stanovništvom	Finansijska tržišta	Ostalo
				Ukupno
Neto prihod	9.654	8.660	3.066	806
Neto prihod od eksternih klijenata	12.404	9.456	(480)	806
Neto prihod po osnovu transakcija između segmenata	(2.750)	(796)	3.546	-
Neto prihod od kamata od eksternih klijenata	9.769	8.704	(1.017)	-
Neto prihod od kamata ostvaren u transakcijama između segmenata	(2.750)	(796)	3.546	-
Ukupno neto prihod od kamata	7.019	7.908	2.529	-
Neto troškovi obezvrjeđenja kredita i potraživanja i troškovi rezervisanja	(3.636)	(2.546)	-	(1.445)
Administrativni troškovi i troškovi zaposlenih	(5.008)	(6.389)	(577)	-
Amortizacija	(340)	(623)	(36)	-
Dobit prije oporezivanja	670	(898)	2.453	(639)
Trošak poreza iz dobiti	-	-	-	(28)
Neto dobit za godinu	670	(898)	2.453	(667)
Sredstva izvještajnog segmenta	106.716	155.404	151.142	73.320
Obaveze izvještajnog segmenta	150.183	232.809	29.258	4.163
Povećanja dugoročnih sredstava	23	154	-	7.755

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***6. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE PO KATEGORIJAMA I KLASAMA**

Knjigovodstvene vrijednosti finansijskih sredstava i obaveza, po kategorijama i klasama, prikazane su u tabeli koja slijedi:

	2016	2015
	Knjigovodstvena	Knjigovodstvena
	vrijednost	vrijednost
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		
Novčana sredstva i računi depozita		
kod centralnih banaka	93.432	93.626
Kredit i potraživanja od banaka	39.462	57.679
Kredit i potraživanja od klijenata	257.821	255.782
Ostala finansijska potraživanja	621	1.226
Finansijska sredstva po fer vrijednosti		
Investicione hartije od vrijednosti	61.233	55.859
Ukupno finansijska sredstva	452.569	464.172
Finansijske obaveze po fer vrijednosti	-	-
Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti		
Depoziti banaka	1.690	2.032
Depoziti klijenata	361.201	379.832
Pozajmljena sredstva od banaka	-	363
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	17.289	17.682
Subordinisani dug	9.158	9.181
Ostale obaveze	4.586	4.969
Ukupno finansijske obaveze	393.924	414.059

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***7. NETO PRIHODI OD KAMATA**

	2016	2015
Prihodi od kamata i slični prihodi		
Kredit i pozajmice komitentima	18.868	20.935
Kredit i plasmani bankama	18	5
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	2.343	753
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane (Napomena 22. c.)	1.465	2.798
Ukupno	22.694	24.491
Rashodi kamata i slični rashodi		
Depoziti banaka	(64)	(21)
Depoziti klijenata	(2.747)	(5.220)
Obaveze po kreditima	(427)	(739)
Subordinisani dug	(839)	(1.016)
Ostale obaveze	(48)	(39)
Ukupno	(4.125)	(7.035)
Neto prihod od kamata	18.569	17.456

Od ukupnog iznosa prihoda od kamate na obezvrjeđene plasmane u 2016. godini EUR 934 hiljada se odnosi na privredna društva (2015: EUR 2.136 hiljada).

8. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA

	2016	2015
Kredit i potraživanja od klijenata (Napomena 22.c.)	(2.992)	(6.221)
Kredit i državi	(47)	(13)
Kredit i finansijskim organizacijama	(25)	(24)
Kredit i fizičkim licima	(487)	(2.307)
Kredit i privrednim društvima	(2.371)	(3.790)
Kredit i samostalnim preduzetnicima	(100)	(118)
Kredit i neprofitnim organizacijama	38	31
Investicione hartije od vrijednosti (Napomena 23.2.b)	(68)	-
Investicione nekretnine (Napomena 24)	(305)	(110)
Ostala finansijska potraživanja (Napomena 27.a)	130	(83)
Ostala poslovna potraživanja (Napomena 27.b)	(943)	(458)
Ukupno	(4.178)	(6.872)

9. TROŠKOVI REZERVISANJA

	2016	2015
Rezervisanje za preuzete i potencijalne obaveze	(1.275)	(2.087)
Ukinuta rezervisanja za preuzete i potencijalne obaveze	1.527	2.129
Ukupno rezervisanja za preuzete i potencijalne obaveze (Napomena 30.a)	252	42
Rezervisanja za sudske sporove (Napomena 30.a)	(66)	(797)
Rezervisanja za reorganizaciju (Napomena 30.a)	(540)	-
Ukupno	(354)	(755)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***10. NETO PRIHODI OD PROVIZIJA I NAKNADA**

	2016	2015
Prihod od provizija i naknada		
Platni promet	3.358	3.431
Posredničko poslovanje	3.901	3.259
Vođenje računa komitenata	885	888
Naknade po izdatim garancijama i akreditivima	492	489
Ostale naknade	41	46
Ukupno	8.677	8.113
Rashodi od naknada i provizija		
Platni promet	(440)	(453)
Posredničko poslovanje	(2.931)	(2.351)
Naknade po primljenim garancijama	(11)	(13)
Osiguranje depozita	(1.870)	(1.967)
Druge usluge	(36)	(73)
Ukupno	(5.288)	(4.857)
Neto prihodi od provizija i naknada	3.389	3.256

11.1. Neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu

	2016	2015
Dobici od kupovine i prodaje stranih valuta	631	679
Ukupno	631	679

11.2. Neto dobiti od investicionih hartija od vrijednosti

	2016	2015
Državne obveznice/ BOND	-	7
Akcija SWIFT-a	1	-
Akcija CDA	5	-
Ukupno	6	7

12. NETO GUBICI OD KURSNIH RAZLIKA

	2016	2015
Pozitivne kursne razlike	68.938	111.446
Negativne kursne razlike	(68.942)	(111.550)
Ukupno	(4)	(104)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

13. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

	2016	2015
Bruto plate	(6.082)	(5.993)
Doprinosi za penzijsko osiguranje	(357)	(344)
Doprinosi za socijalno osiguranje	(324)	(307)
Ostali doprinosi zavisni od plata	(270)	(290)
Ostali troškovi zaposlenih po ugovoru o radu	(252)	(462)
Ostali troškovi zaposlenih	(128)	(157)
Troškovi rezervisanja za otpremnine i ostale naknade zaposlenima (Napomena 30.a)	(17)	(38)
Troškovi rezervisanja za neiskorišćene godišnje odmore (Napomena 30.a)	(206)	(180)

Ukupno	(7.636)	(7.771)
---------------	----------------	----------------

14. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

	2016	2015
Troškovi materijala	(278)	(217)
Troškovi električne energije i goriva	(197)	(203)
Troškovi održavanja imovine	(484)	(566)
Troškovi marketinga	(333)	(370)
Troškovi osiguranja	(187)	(170)
Troškovi zakupa	(1.042)	(1.085)
Troškovi obezbjeđenja	(366)	(341)
Troškovi telefona, interneta i pošte	(302)	(275)
Troškovi komunalnih usluga	(38)	(40)
Usluge savjetovanja, računovodstvene i revizorske usluge	(662)	(569)
Ostali troškovi	(443)	(367)

Ukupno	(4.332)	(4.203)
---------------	----------------	----------------

15. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

	2016	2015
Nekretnine, postrojenja i oprema (Napomena 25)	(671)	(750)
Nematerijalna ulaganja (Napomena 26)	(216)	(249)

Ukupno	(887)	(999)
---------------	--------------	--------------

16. OSTALI RASHODI

	2016	2015
Gubici po osnovu rashodovanja imovine	-	(3)
Porezi	(43)	(53)
Takse	(6)	(6)
Ostalo	(5)	(26)
Ukupno	(54)	(88)

17. OSTALI PRIHODI

	2016	2015
Dobici po osnovu prodaje opreme	3	216
Dobici po osnovu prodaje nekretnina (Napomena 27.b)	68	86
Refundacije	29	35
Prihod od zakupnine (Napomena 24)	353	351
Prihod od usluga trećim licima	295	234
Ostalo	100	55
Ukupno	848	977

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

18. POREZ NA PRIHOD

	2016	2015
Tekući poreski rashod	(4)	(8)
Odloženi poreski rashod	(8)	(20)
Ukupno	(12)	(28)

Osnovicu za obračun tekućeg poreza čini kapitalna dobit ostvarena prodajom nekretnine EUR 40 hiljada (Napomena 17).

Odloženi poreski rashod u iznosu od EUR 8 hiljada je nastao po osnovu povećanja odložene poreske obaveze na privremenu razliku računovodstvene i poreske vrijednosti materijalnih i nematerijalnih ulaganja.

Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit po finansijskim iskazima i poreza na dobit po poreskom bilansu su prikazani u sljedećoj tabeli:

	2016	2015
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	6.005	1.586
Poreska stopa (9%)	540	143
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	248	224
Korišćenje prenijetih poreskih gubitaka	(784)	(359)
Odložene poreske obaveze po osnovu privremene oporezive razlike računovodstvene i poreske vrijednosti materijalnih i nematerijalnih ulaganja	8	20
	12	28

U skladu sa poreskom regulativom, u roku od pet godina od kraja godine za koju je utvrđena poreska obaveza, poreski organi mogu utvrditi dodatne obaveze po osnovu poreza na dobit. Rukovodstvo nije upoznato sa okolnostima koje mogu prouzrokovati eventualne obaveze po tom osnovu. Posljednji period koji je bio predmet inspekcijskog nadzora od strane Poreske uprave je 2012. godina.

Nepriznata poreska sredstva

Po osnovu poreskih gubitaka koji su ostvareni 2012. i 2013. godine, Banka nije priznala odložena poreska sredstva, usljed neizvjesnosti da će budući oporezivi dobiti za korišćenje odloženog poreskog sredstva biti raspoloživi u narednih pet godina. Odložena poreska sredstva koja Banka nije priznala u ovim finansijskim iskazima prikazana su u tabeli ispod:

Godina nastanka	Godina isteka	31.12.2016.	31.12.2015.
2012.	2017.	2.792	3.576
2013.	2018.	1.474	1.474
		4.266	5.050

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

18. POREZ NA PRIHOD (nastavak)

Nepriзнata poreska sredstva (nastavak)

Banka je, u visini usklađene poreske dobiti od EUR 8.717 hiljada za 2016. godinu, iskoristila dio prenesenog poreskog gubitka iz 2012. godine (2015: EUR 3.984 hiljada), kao što je prikazano u tabeli ispod:

	Godina nastanka 2012/ godina isteka 2017	Godina nastanka 2013/ godina isteka 2018	Ukupno
Preneseni poreski gubici	(49.495)	(16.379)	(65.874)
Iznos gubitaka za pokriće oporezive dobiti	18.480		18.480
Oporeziva dobit 2014	5.779	-	5.779
Oporeziva dobit 2015	3.984	-	3.984
Oporeziva dobit 2016	8.717	-	8.717
Neiskorišteni poreski gubici	(31.015)	(16.379)	(47.394)

19. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji izračunava se tako što se dobit/(gubitak) koja pripada akcionarima Banke podijeli sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija u opticaju za period.

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji

	2016	2015
Neto dobit (u 000 EUR)	5.993	1.558
Ponderisani prosječan broj običnih akcija u opticaju	11.668.734	11.668.734
Zarada po akciji/(EUR)	0,514	0,134

Banka nema potencijalno umanjujuće obične akcije kao što su konvertibilni dug i opcije za kupovinu akcija na dan bilansa stanja.

20. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

	31.12.2016.	31.12.2015.
Gotovina u blagajni	22.996	9.883
Gotovina u bankomatima	2.368	2.394
Stanje na računima kod Centralne banke, bez obavezne rezerve	33.184	42.836
Ukupno	58.548	55.113
Obavezna rezerva kod Centralne banke	34.884	38.513
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	93.432	93.626

Obračun, izdvajanje i korišćenje sredstava obavezne rezerve kod CBCG je propisano Odlukom o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl.list CG“ br.73/15 i 33/16), koja se primjenjuje od 1. januara 2016. godine. Obavezna rezerva se obračunava primjenom stope 9,5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do 365 dana, i stope 8,5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko 365 dana. Na depozite koji su ugovoreni sa ročnošću preko 365 dana, koji imaju klauzulu o mogućnosti razoročenja u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa 9,5%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

20. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA (nastavak)

Izuzetno, do 31. decembra 2016. godine, banke mogu do 25% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora. Centralna banka plaća bankama naknadu na iznos sredstava koji predstavlja razliku između 50% ukupnih sredstava izdvojene obavezne rezerve i iznosa sredstava koja su izdvojena u obliku državnih zapisa, a najviše na 25% izdvojenih sredstava obavezne rezerve. Banka nije blokirala državne zapise u korist obavezne rezerve, tako da je cijeli portfelj državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora raspoloživ za prodaju. Banka nije koristila sredstva obavezne rezerve za održavanje dnevne likvidnosti. Centralna banka plaća Banci mjesečnu kamatu obračunatu po stopi od EONIA (Euro Over Night Index Average) umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule.

Banka ima pravo da koristi 50% obavezne rezerve za potrebe održavanja likvidnosti. Izdvojena obavezna rezerva na dan 31. decembra 2016. godine iznosi EUR 34.884 hiljada (31. decembra 2015. godine: EUR 38.513 hiljada).

Gotovina i gotovinski ekvivalenti:

	<u>31.12.2016.</u>	<u>31.12.2015.</u>
Stanje na računima kod Centralne banke	58.548	55.113
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	34.884	38.513
Kredit i potraživanja od banaka sa originalnim dospijećem do tri mjeseca (Napomena 21)	39.462	57.679
Ukupno	132.894	151.305

21. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

	<u>31.12.2016.</u>	<u>31.12.2015.</u>
Redovni devizni računi kod inostranih banaka	39.462	52.679
Oročena sredstva kod ino banke	-	5.000
Ukupno	39.462	57.679

Većina sredstava na računima kod inostranih banaka je deponovana kod NLB d.d, Ljubljana po negativnoj kamatnoj stopi, koja se, u zavisnosti od iznosa i valute, kreće u intervalu od 30-60 b.p.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

22. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

	31.12.2016.	31.12.2015.
Kreditni državi	22.016	6.644
Kreditni finansijskim organizacijama	1.472	1.418
<i>Fizička lica</i>		
Kreditna linija	519	447
Kreditne kartice	3.725	4.239
Stambeni kredit	89.495	83.229
Potrošački krediti	74.535	74.077
Ostali krediti fizičkim licima	237	269
Kreditni fizičkim licima	168.511	162.261
<i>Pravna lica</i>		
Kartice	278	485
Kreditni malim i srednjim preduzećima	81.555	99.950
Kreditni velikim preduzećima	15.717	23.129
Kreditni pravnim licima	97.550	123.564
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	289.549	293.887
Ispravka vrijednosti (Napomena 22.c)	(31.728)	(38.105)
Ukupno	257.821	255.782

a) Promjene na poziciji krediti i potraživanja od klijenata

Kreditni pravnim licima su odobravani po kamatnim stopama u rasponu od 3,50% do 12,00% godišnje. Niže kamatne stope klijentima su odobravane u saradnji sa Investiciono-razvojn timer fondom, kao i u slučajevima propisanim Odlukom ALCO Odbora i važećim ovlaštenjima.

Kamatna stopa po odobrenim plasmanima pravnim licima se kretala u rasponu od 3,50% do 9,00% godišnje, dok je za odobrene plasmane malim i srednjim preduzećima ista iznosila od 4,00% do 12,00% godišnje.

Kratkoročni krediti fizičkim licima su odobravani po kamati u rasponu od 4,00% do 7,50% godišnje, dok su dugoročni krediti odobravani po kamati u rasponu od 3,99% do 8,99% godišnje.

	2016	2015
Stanje 1. januara	293.887	336.871
Neto realizacija kredita	6.671	(12.273)
Prenos na stečenu aktivu	(662)	(7.131)
Prodaja potraživanja	-	(3.890)
Otpis	(10.197)	(20.968)
Ostalo (kursne razlike, ispravka vrijednosti kamata, vremenska razgraničenja)	(150)	1.278
Stanje 31. decembra	289.549	293.887

Otpis se najvećim dijelom odnosi na prenos potraživanja na vanbilansnu evidenciju u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama (EUR 7.746 hiljada) i na konačan otpis bilansnih potraživanja kroz postupak naplate problematičnih plasmana.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

22. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

c) Promjene ispravke vrijednosti kredita i potraživanja po klijentima:

	Kredit državi	Kredit finansijskim organizacijama	Kredit fizičkim licima	Kredit privrednim društvima	Kredit samostalnim preduzetnicima	Kredit neprofitnim organizacijama	Ukupno
Stanje 01. januara 2015. godine	(136)	(10)	(8.841)	(48.162)	(125)	(380)	(57.654)
Nove ispravke vrijednosti	(13)	(24)	(2.307)	(3.790)	(118)	31	(6.221)
Otpis	-	-	1.567	17.515	-	-	19.082
Prodaja potraživanja	-	-	295	3.595	-	-	3.890
Kamata obračunata na obezvrijeđene plasmane (Napomena 7)	-	-	512	2.136	133	17	2.798
Stanje 31. decembra 2015. godine	(149)	(34)	(8.774)	(28.706)	(110)	(332)	(38.105)
Nove ispravke vrijednosti	(47)	(25)	(487)	(2.371)	(100)	38	(2.992)
Otpis	-	-	1.415	6.492	-	-	7.907
Kamata obračunata na obezvrijeđene plasmane (Napomena 7)	-	-	380	934	146	5	1.465
Kursne razlike	-	(3)	-	-	-	-	(3)
Stanje 31. decembra 2016. godine	(196)	(62)	(7.466)	(23.651)	(64)	(289)	(31.728)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***23. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI RASPOLOŽIVE ZA PRODAJU****23.1. Struktura po vrsti finansijskog sredstva**

	31.12.2016.	31.12.2015.
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju		
<i>Dužničke hartije od vrijednosti</i>	60.069	54.672
- Državni zapisi/ T- BILL	-	2.960
- Državne obveznice/ BOND	60.069	51.712
<i>Vlasničke hartije od vrijednosti</i>	1.164	1.187
Ukupno	61.233	55.859

23.2. Promjene na investicionim hartijama od vrijednosti raspoloživim za prodaju:

	2016	2015
Stanje 1. januara	55.859	81.937
Kamata	355	753
Prodaja, dospijeće	(10.070)	(78.285)
Kupovina	13.000	51.864
Neto promjena fer vrijednosti (Napomena 34)	2.152	(686)
Ostalo	(63)	276
Stanje 31. decembra	61.233	55.859

a) Dužničke hartije od vrijednosti

Banka je, sa ciljem održavanja sekundarnih rezervi likvidnosti, investirala u državne zapise Crne Gore (T-BILL), državne obveznice Republike Slovenije (BOND), i Euro obveznice Crne Gore (BOND).

Po FITCH agenciji rejting državnih slovenačkih obveznica je A-, dok su državni zapisi i Euro obveznice Crne Gore neocijenjeni.

Državni zapisi Crne Gore su diskontne kratkoročne hartije od vrijednosti sa rokom dospjeća od 182 dana, kojima se može trgovati na sekundarnom tržištu. Diskontovana cijena na osnovu koje se izračunava kupovna cijena je ekvivalentna ponuđenoj stopi prinosa. Državni zapisi su dospjeli u martu 2016. godini.

Na dan bilansa je izvršeno vrijednosno odmjeravanje dužničkih hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju na fer vrijednost. Fer vrijednost državnih obveznica Republike Slovenije i Euro obveznica Crne Gore je kotirana cijena na aktivnom tržištu. Po osnovu odmjeravanja fer vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti kumulirani pozitivni efekti u iznosu od EUR 1.192 hiljade priznati su, nakon oporezivanja, na posebnoj stavki Rezerve kapitala, rezerve po osnovu fer vrijednosti hartija od vrijednosti za prodaju (Napomena 34).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

23. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)

23.2. Promjene na investicionim hartijama od vrijednosti raspoloživim za prodaju (nastavak)

a) Dužničke hartije od vrijednosti (nastavak)

Detalji i knjigovodstvena vrijednost investicija u hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju na dan 31. decembra 2016. godine su dati u sljedećoj tabeli:

	Datum kupovine	Datum dospijeća	Stopa prinosa	Nominalna vrijednost	Neamortizovani diskont/ premijum	Promjena fer vrijednosti	Razgraniče na kamata	Fer vrijednost
Obveznice Republike Slovenije	19. mart 2015. godine	09. oktobar 2017. godine	0,098	6.000	77	11	24	6.112
Euro obveznice Crne Gore	od 18. marta 2015. godine do 16. novembra 2016. godine	od 18. marta 2020. godine do 10.marta 2021. godine	od 3,7 do 6,00	52.000	(1.024)	1.181	1.800	53.957
		Ukupno		58.000	(947)	1.192	1.824	60.069

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

23. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)

23.2. Promjene na investicionim hartijama od vrijednosti raspoloživim za prodaju (nastavak)

a) Dužničke hartije od vrijednosti (nastavak)

Detalji i knjigovodstvena vrijednost investicija u hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju na dan 31. decembra 2015. godine su dati u sljedećoj tabeli:

	Datum kupovine	Datum dospijea	Stopa prinos	Nominalna vrijednost	Neamortizovani diskont/ Premijum	Promjena fer vrijednosti	Razgraničen a kamata	Fer vrijednost
Državni zapisi Crne Gore	02. septembar 2015. godine	02. mart 2016. godine	0,5	2.960	(2)	1	1	2.960
Obveznice Republike Slovenije	19. mart 2015. godine	09. oktobar 2017. godine	0,098	6.000	176	1	24	6.201
Euro obveznice Crne Gore	18. mart 2015. godine	18. mart 2020. godine	1,32-5,45	46.110	(1.242)	(922)	1.565	45.511
Ukupno				<u>55.070</u>	<u>(1.068)</u>	<u>(920)</u>	<u>1.590</u>	<u>54.672</u>

b) Vlasničke hartije od vrijednosti

Vlasnički udio Banke u kapitalu drugih pravnih lica, broj akcija i vrijednost ulaganja na dan 31. decembra 2016. i 2015. godine su dati u sljedećoj tabeli:

	Broj akcija / % udio	31.12.2016.	31.12.2015.
CDA	2%	10	5
VISA Inc	3,182	942	903
SWIFT	1	4	3
TARA Hotel d.o.o.	1,24%	208	276
Ukupno ulaganje		<u>1.164</u>	<u>1.187</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***23. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)****23.2. Promjene na investicionim hartijama od vrijednosti raspoloživim za prodaju (nastavak)****b) Vlasničke hartije od vrijednosti (nastavak)**

Ulaganja u VISA Inc, SWIFT i CDA se ne kotiraju na aktivnom tržištu. Akcije VISA inc klase C, koje su u posjedu Banke, se priznaju po fer vrijednosti koja se odmjerava metodom procjene, korištenjem kotirane cijene VISA akcija klase A, kojima se trguje na NYSE. Ostala ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti se priznaju po usklađenoj nabavnoj vrijednosti, na osnovu dobijene informacije od emitenta.

Kumulirani efekti u promjeni fer vrijednosti VISA Inc akcija u iznosu od EUR 855 hiljada, nakon oporezivanja, iskazani su na posebnoj stavki u okviru pozicije Rezerve kapitala, rezerve po osnovu fer vrijednosti hartija od vrijednosti (Napomena 34).

Banka je, u toku 2015. godine, u postupku naplate potraživanja od Uniprom d.o.o. Nikšić sa povezanim licima, shodno Sporazumu o poravnanju duga između Banke, NLB InterFinanza Zurich (kao povjerioca) i Uniprom d.o.o. Nikšić sa ostalim povezanim licima (kao dužnika), postala vlasnik 1,24% udjela u privrednom društvu TARA Hotel d.o.o. Udio je u toku 2016. godine obezvrijeđen u iznosu od EUR 68 hiljada, koji je priznat u bilansu uspjeha na poziciji Troškovi obezvrijeđenja (Napomena 8).

Učešća u CDA, VISA Inc, SWIFT i TARA Hotel d.o.o. nemaju ni značajan uticaj ni kontrolu.

c) Analiza prema hijerarhiji fer vrijednosti finansijskih instrumenata po fer vrijednosti

Banka vrši odmjeravanje fer vrijednosti primjenom hijerarhijske ljestvice koja odražava važnost informacija koje se koriste prilikom odmjeravanja:

- **Nivo 1:** kotirana tržišna cijena (nekorigovana) na aktivnom tržištu za finansijske instrumente.
- **Nivo 2:** tehnike procjene vrijednosti koje se zasnivaju na dostupnim informacijama, osim kotiranih cijena, bilo da su neposredne (tj. cijene) ili posredne (tj. izvedene na osnovu cijena). Ovom kategorijom obuhvaćeni su instrumenti koji se vrednuju primjenom: kotiranih tržišnih cijena sličnih instrumenata na aktivnom tržištu; kotiranih cijena identičnih ili sličnih instrumenata na tržištima koja se smatraju manje aktivnim; odnosno drugih tehnika procjene vrijednosti kod kojih se sve materijalno značajne informacije mogu neposredno ili posredno vidjeti iz tržišnih podataka.
- **Nivo 3:** tehnike procjene vrijednosti koje se ne zasnivaju na tržišnim podacima. Ova kategorija obuhvata sve instrumente čije tehnike vrednovanja uključuju informacije koje nisu zasnovane na dostupnim podacima, a nedostupne informacije materijalno značajno utiču na procjenu vrijednosti instrumenata. Ovom kategorijom obuhvaćeni su instrumenti koji se vrednuju primjenom kotiranih tržišnih cijena sličnih instrumenata kod kojih se zahtijevaju značajne a neuočljive korekcije, odnosno pretpostavke kako bi se pravilno iskazale razlike između instrumenata.

31.12.2016.	Napomena	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju					
Dužničke hartije od vrijednosti - BOND	23.1	60.069	-	-	60.069
Instrumenti kapitala	23.1	-	1.150	14	1.164
Ukupno		60.069	1.150	14	61.233
31.12.2015.	Napomena	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju					
Dužničke hartije od vrijednosti - T-BILL	23.1	-	2.960	-	2.960
Dužničke hartije od vrijednosti - BOND	23.1	51.712	-	-	51.712
Instrumenti kapitala	23.1	-	1.179	8	1.187
Ukupno		51.712	4.139	8	55.859

Stepen raspoloživosti dostupnih tržišnih cijena i informacije o modelu smanjuju potrebu za prosuđivanjem i procjenama rukovodstva, kao i neizvjesnost u pogledu određivanja fer vrijednosti. Stepen raspoloživosti dostupnih tržišnih cijena i informacija varira zavisno od proizvođa i tržišta i sklon je promjenama koje proističu iz specifičnih događaja i opšteg stanja tržišta u narednim periodima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***24. INVESTICIONE NEKRETNINE**

Investicione nekretnine sa stanjem na dan 31. decembra 2016. godine u iznosu EUR 1.965 hiljada (2015: EUR 2.270 hiljada) odnose se na dio imovine koja je, u postupku naplate potraživanja, stečena tokom 2015. godine. Banka je nekretnine izdala u poslovni zakup i, shodno MRS 40 – Investicione nekretnine, klasifikovala u investicione nekretnine. Prihodi od zakupnine iznose EUR 353 hiljade (2015: EUR 351 hiljadu), i prikazani su u okviru ostalih prihoda (Napomena 17). Banka nije imala poslovnih rashoda za investicione nekretnine. Dodatno obezvrjeđenje investicione nekretnine u iznosu od EUR 305 hiljada je priznato u bilansu uspjeha na poziciji troškovi obezvrjeđenja (Napomena 8).

25. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	<u>Zemljište</u>	<u>Građevinski objekti</u>	<u>Oprema</u>	<u>NPO u pripremi</u>	<u>Ukupno</u>
<i>Nabavna vrijednost</i>					
Stanje 1. januara 2015. godine	134	3.020	7.779		10.933
Nove nabavke	931	6.363	430	-	7.724
Prodaja	-	-	(1.409)	-	(1.409)
Otpis	-	(102)	(184)	-	(286)
Stanje 31. decembra 2015. godine	1.065	9.281	6.616	-	16.962
Nove nabavke	-	28	377	66	471
Prodaja	-	(113)	(30)	-	(143)
Otpis	-	-	(60)	-	(60)
Stanje 31. decembra 2016. godine	1.065	9.196	6.903	66	17.230
<i>Akumulirana ispravka vrijednosti</i>					
Stanje 1. januara 2015. godine	-	(991)	(6.634)	-	(7.625)
Amortizacija (napomena 15)	-	(232)	(518)	-	(750)
Prodaja	-	-	1.357	-	1.357
Otpis	-	102	184	-	286
Stanje 31. decembra 2015. godine	-	(1.121)	(5.611)	-	(6.732)
Amortizacija (napomena 15)	-	(294)	(377)	-	(671)
Prodaja	-	37	30	-	67
Otpis	-	-	60	-	60
Stanje 31. decembra 2016. godine	-	(1.378)	(5.898)	-	(7.276)
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2016. godine	1.065	7.818	1.005	66	9.954
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2015. godine	1.065	8.160	1.005	-	10.230

Na dan 31. decembra 2016. godine, Banka posjeduje vlasničke listove kao dokaz o vlasništvu za sve neporektnosti koje se evidentiraju u bilansima Banke.

Banka nema nekretnine date pod hipoteku, kao sredstvo obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

26. NEMATERIJALNA SREDSTVA

	Softver	Licence	Ukupno
Nabavna vrijednost			
Stanje 1. januara 2015. godine	1.344	1.046	2.390
Nove nabavke	203	5	208
Stanje 31. decembra 2015. godine	1.547	1.051	2.598
Nove nabavke	19	3	22
Stanje 31. decembra 2016. godine	1.566	1.054	2.620
Akumulirana ispravka vrijednosti			
Stanje 1. januara 2015. godine	(837)	(691)	(1.528)
Amortizacija (napomena 15)	(111)	(138)	(249)
Stanje 31. decembra 2015. godine	(948)	(829)	(1.777)
Amortizacija (napomena 15)	(126)	(90)	(216)
Stanje 31. decembra 2016. godine	(1.074)	(919)	(1.993)
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2016. godine	492	135	627
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2015. godine	599	222	821

27. OSTALA POTRAŽIVANJA

a) Ostala finansijska potraživanja

	31.12.2016.	31.12.2015.
Potraživanja po osnovu kartica	248	168
Potraživanja po osnovu naknada	198	178
Privremena sredstva	3	750
Potraživanja od kupaca	98	32
Potraživanja za čekove	9	6
Potraživanja po osnovu refundacije bolovanja	18	181
Ostala potraživanja	127	171
Ostala finansijska potraživanja/ bruto	701	1.486
Ispravka vrijednosti	(80)	(260)
Ostala finansijska potraživanja/ neto	621	1.226

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***27. OSTALA POTRAŽIVANJA (nastavak)****a) Ostala finansijska potraživanja (nastavak)**

Promjena ispravke vrijednosti ostalih finansijskih potraživanja je data u sljedećoj tabeli:

	2016	2015
Stanje 1. januara	(260)	(804)
Troškovi obezvrjeđenja (Napomena 8)	130	(83)
Otpis	50	627
Stanje 31. decembra	(80)	(260)

Otpis na poziciji ostala finansijska potraživanja odnosi se na potraživanja od zaposlenih, i to po osnovu štetnog događaja nastalog u filijali Banke.

b) Ostala poslovna potraživanja

	31.12.2016.	31.12.2015.
Plemeniti metali	111	96
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	11.841	10.119
Odloženi troškovi	221	241
Ostala poslovna potraživanja	154	156
Ostala poslovna potraživanja, bruto	12.327	10.612
Ispravka vrijednosti	(2.440)	(1.523)
Ostala poslovna potraživanja, neto	9.887	9.089

Sredstva preuzeta od klijenata po osnovu naplate potraživanja priznata su u okviru stavke "Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja" budući da nisu u potpunosti ispunjeni kriterijumi za njihovo priznavanje u okviru dugoročnih sredstava koja se drže radi prodaje u skladu sa MSFI 5 – Stalna imovina koja se drži za prodaju.

U toku godine stečeno je više nekretnina, od kojih je prodana jedna nekretnina. Po osnovu transakcije prodaje po cijeni većoj od knjigovodstvene ostvarena je dobit u iznosu od EUR 28 hiljada (31. decembra 2015: EUR 86 hiljada), koja je priznata na poziciji ostalih prihoda (Napomena 17). Dodatno obezvrjeđenje imovine stečene po osnovu naplate potraživanja u iznosu od EUR 943 hiljade priznato je u bilansu uspjeha na poziciji troškovi obezvrjeđenja (Napomena 8).

Promjena ispravke vrijednosti ostalih poslovnih potraživanja je data u sljedećoj tabeli:

	2016	2015
Stanje 1. januara	(1.523)	(1.065)
Troškovi obezvrjeđenja (Napomena 8)	(943)	(458)
Prodaja	26	-
Stanje 31. decembra	(2.440)	(1.523)

Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG” br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12, 13/13 i 51/13), propisano je da iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi 40% sopstvenih sredstava banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava banke. Ulaganjima u nepokretnosti ne smatra se sticanje nepokretnosti u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja problematičnog duga, u stečajnom postupku, postupku likvidacije, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja banke, ukoliko od dana sticanja nepokretnosti nije prošlo više od četiri godine. Propisima Centralne banke Crne Gore nije propisan rok u kome Banka mora da proda sredstva stečena naplatom potraživanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***28. DEPOZITI BANAKA, DEPOZITI KLIJENATA I POZAJMLJENA SREDSTVA OD BANAKA****a) Depoziti banaka**

Depoziti banaka uključuju:

	31.12.2016.	31.12.2015.
Depoziti po viđenju	1.690	1.263
Oročeni depoziti	-	769
Ukupno	1.690	2.032

b) Depoziti klijenata

	31.12.2016.	31.12.2015.
Depoziti po viđenju	231.775	211.958
Oročeni depoziti	129.426	167.874
Ukupno	361.201	379.832

Depoziti po viđenju klijenata

	31.12.2016.	31.12.2015.
Država	13.255	9.840
Finansijske organizacije	4.093	13.835
Stanovništvo	124.822	108.621
Privreda	77.259	68.326
Preduzetnici	1.735	1.394
Neprofitne organizacije	10.611	9.942
Ukupno depoziti po viđenju klijenata	231.775	211.958

Oročeni depoziti klijenata

	31.12.2016.	31.12.2015.
Država	104	5.422
Finansijske organizacije	650	1.122
Stanovništvo	103.565	122.942
Privreda	23.554	37.982
Preduzetnici	1	-
Neprofitne organizacije	1.552	406
Ukupno oročeni depoziti klijenata	129.426	167.874

Ukupno depoziti klijenata

	361.201	379.832
--	----------------	----------------

Depoziti po viđenju u EUR su deponovani po kamatnoj stopi od 0,01% na godišnjem nivou, dok su depoziti po viđenju u stranoj valuti deponovani po kamatnoj stopi od 0,001%. Godišnja kamatna stopa na oročene depozite pravnih lica se kretala u rasponu od 0,05% do 1,44%, a na oročene depozite fizičkih lica u rasponu od 0,05% do 2,25%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

29. POZAJMLJENA SREDSTVA OD BANAKA I OSTALIH KLIJENATA

a) Pozajmljena sredstva od banaka

Pozajmljena sredstva od banaka se odnose na sljedeće pozajmice:

	31.12.2016.	31.12.2015.
KFW – Njemačka razvojna banka	-	363
Ukupno	-	363

Kreditnu liniju sa Njemačkom razvojnom bankom (KFW), namijenjenu finansiranju energetske efikasnosti (EE), Banka je otplatila sa datumom valute 30. decembra 2016. godine.

b) Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata

Kreditni od ostalih klijenata odnose se na kredite odobrene od:

	31.12.2016.	31.12.2015.
EIB – Evropska investiciona banka	6.506	9.603
Vlada Crne Gore	4.575	-
Investiciono - razvojni fond Crne Gore	6.200	8.058
Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća	8	21
Ukupno	17.289	17.682

Rokovi dospelja kredita odobrenih od strane ostalih klijenata:

	31.12.2016.	31.12.2015.
Dospjeće kredita u roku do 12 mjeseci	5.059	5.144
Rok dospelja između 1 i 5 godina	8.305	11.211
Rok dospelja duži od 5 godina	3.925	1.327
Ukupno	17.289	17.682

Ugovor o kreditu sa Evropskom investicionom bankom (EIB) u iznosu od EUR 20.000 hiljada Banka je potpisala 21. decembra 2009. godine. Ugovorena sredstva su povlačena u tranšama, pri čemu su za svaku tranšu dogovarani različiti uslovi. Ugovorene kamatne stope se kreću u rasponu od 2,305% do 3,362% na godišnjem nivou, sa rokom dospelja 2018. godine i 2019. godine. Banka nije obavezna da prati i kreditoru dostavlja obračun finansijskih pokazatelja.

Pozajmljena sredstva od Investiciono-razvojnog fonda su uzeta po fiksnoj kamatnoj stopi u rasponu od 1,00% do 3,50% na godišnjem nivou, sa rokom dospelja do 2026. godine. Tokom 2016. godine od Investiciono-razvojnog fonda povučeno je novih kredita u ukupnom iznosu od EUR 2.508 hiljada.

Pozajmljena sredstva od Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća su uzeta po fiksnoj kamatnoj stopi od 1,00% na godišnjem nivou sa rokom dospelja 2017. godine. Tokom 2016. godine nije bilo povlačenja novih kredita od Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

30. REZERVISANJA

	31.12.2016.	31.12.2015.
Rezervisanja za garancije i preuzete obaveze	553	805
Rezervisanja za otpremnine i ostale naknade zaposlenima	618	480
Rezervisanja za sudske sporove	924	858
Rezervisanja za reorganizaciju	540	-
Neiskorišćeni godišnji odmori	206	180
Ukupno	2.841	2.323

a) Promjene na računu rezervisanja

	Rezervisanja za garancije i preuzete obaveze	Rezervisanja za otpremnine i ostale naknade zaposlenima	Rezervisanja za sudske sporove	Rezervisanja za reorganizaciju	Neiskorišćeni godišnji odmori	Ukupno
Stanje 1. januara 2015. godine	847	362	61	-	175	1.445
Kreirane/ukinute rezerve	(42)	38	797	-	180	973
Korištene rezerve	-	(161)	-	-	(175)	(336)
Povećanje diskontovanog iznosa	-	37	-	-	-	37
Aktuarski dobitak	-	204	-	-	-	204
Stanje 31. decembra 2015. godine	805	480	858	-	180	2.323
Kreirane/ukinute rezerve	(252)	17	66	540	206	577
Korištene rezerve	-	(26)	-	-	(180)	(206)
Povećanje diskontovanog iznosa	-	35	-	-	-	35
Aktuarski gubitak	-	112	-	-	-	112
Stanje 31. decembra 2016. godine	553	618	924	540	206	2.841

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***30. REZERVISANJA (nastavak)**

Rezervisanja za rizične vanbilansne stavke odnose se na obaveze po osnovu izdatih garancija i preuzetih obaveza (Napomena 36.a). Efekti rezervisanja za garancije i preuzete obaveze, sudske sporove i reorganizaciju su prikazani u bilansu uspjeha u okviru stavke Troškovi rezervisanja (Napomena 9), dok su efekti rezervisanja za otpremnine i ostale naknade zaposlenima i neiskorišćene godišnje odmomore priznati u okviru stavke Troškovi zaposlenih (Napomena 13).

30.1. Rezervisanja za reorganizaciju

U skladu sa odlukom Odbora direktora, koja je donijeta na sjednici održanoj 7. oktobra 2016. godine, u okviru Projekta reorganizacije koji će se realizovati tokom 2017. godine, jedna od mjera je racionalizacija broja zaposlenih do optimalnog nivoa koji omogućava troškovnu efikasnost i pozitivan rezultat operativnog poslovanja. Banka je, na ime isplate otpremnina višku zaposlenih, koji je utvrđen kroz organizacione promjene i optimizaciju poslovnih procesa, rezervisala sredstva u iznosu od EUR 540 hiljada.

31. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE

	31.12.2016.	31.12.2015.
Odložene poreske obaveze		
Privremena razlika računovodstvene i poreske vrijednosti nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja	41	33
Promjena u fer vrijednosti ulaganja u hartije od vrijednosti raspoloživih za prodaju	184	(10)
Neto odložena poreska obaveza	225	23
Odloženi porez uključen u rezultat tekuće godine	(8)	(20)
Odloženi porez na teret kapitala tekuće godine	194	(62)

Promjene na odloženim poreskim obavezama u toku 2016. i 2015. godine su prikazane u sljedećoj tabeli:

	Privremene razlike u osnovnim sredstvima	Promjena fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	2016	2015
Stanje 1. januara	33	(10)	23	65
Povećanje priznato u bilansu uspjeha	8	-	8	20
Povećanje/(smanjenje) priznato u kapitalu	-	194	194	(62)
Stanje 31. decembra	41	184	225	23

32. OSTALE OBAVEZE

	31.12.2016.	31.12.2015.
Primljeni avansi za otplate kredita	1.325	2.302
Razgraničene provizije na garancije i akreditive	63	55
Razgraničene kamate za reprogramirane kredite	162	190
Obaveze prema dobavljačima	192	86
Obračunati troškovi	944	909
Obaveze na neraspoređene prilive	616	602
Obaveze po osnovu kastodi poslova sa rezidentima	755	242
Obaveze po kartičnom poslovanju	529	386
Ostale obaveze	-	197
Ukupno	4.586	4.969

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)
33. SUBORDINISANI DUG

Na dan 31. decembra 2016. godine Banka iskazuje jedan subordinisani dugoročni instrument koji je u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG” br. 38/11 i 55/12), uključen u dopunski kapital II, kao i kredit i jedan hibridni instrument. Krediti su uzeti od EFSE Vestern Balkan B.V. i NLB d.d. sa ciljem održavanja ciljnog koeficijenta kapitalne adekvatnosti, koji po zakonskoj regulativi ne smije biti niži od 10%.

Uslovi kredita su sljedeći:

	Dospijeće	Kamatna stopa	31.12.2016.	31.12.2015.
	30. jun	6M Euribor +5,70% do 30. juna 2015. godine		
EFSE vestern balkan B.V.	2020.godine	6M Euribor +7,70% od 01. jula 2015. godine do 30. juna 2020. godine	5.152	5.176
NLB d.d.	28. decembar	6M Euribor + 12%	4.006	4.005
Ukupno	2017. godine		9.158	9.181

Subordinisani kredit ne nosi pravo zamjene za kapital, i posljedično ne predstavlja nove potencijalne obične akcije.

Hibridni instrument se konvertuje u nove akcije (osnovni kapital) samo pod uslovom da:

- Nivo sopstvenih sredstava padne ispod iznosa od 75% propisanog nivoa,
- Banka u roku od 90 dana ne poveća sopstvena sredstva do propisanog nivoa.

34. KAPITAL I REZERVE

	31.12.2016.	31.12.2015.
Aksijski kapital	64.925	64.925
Emisiona premija	7.146	7.146
Akumulirani gubitak	(49.215)	(50.773)
Dobit tekuće godine	5.993	1.558
Ostale rezerve	49.159	47.313
Ukupno	78.008	70.169

Aksijski kapital čine obične akcije, istog reda, izdate upisom na račune imaoca u centralnom registru kod CDA. Imaoci akcija imaju pravo učešća u upravljanju, pravo na dio dobiti (dividendu) i pravo na odgovarajući dio imovine pri likvidaciji ili stečaju, u skladu sa zakonom.

Aksijski kapital Banke na dan 31. decembra 2016. godine sastoji se od 11.668.734 akcije pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 5,5640 (31. decembra 2015. godine: 11.668.734 akcije).

Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, 44/10 i 40/11), koji je stupio na snagu 19. marta 2008. godine, definisan je minimalni iznos novčanog kapitala banke u vrijednosti od EUR 5.000 hiljada. Na dan 31. decembra 2016. godine sopstveni kapital Banke je iznosio EUR 34.438 hiljada (31. decembra 2015. godine EUR 37.685 hiljada).

U tabeli niže prikazana je vlasnička struktura akcijskog kapitala sa stanjem na dan 31. decembra 2016. godine i 31. decembra 2015. godine:

	31.12.2016.		31.12.2015.	
	000 EUR	% učešća	000 EUR	% učešća
Nova ljubljanska banka d.d. Ljubljana	64.510	99,36	64.510	99,36
Ostali akcionari	415	0,64	415	0,64
Ukupno	64.925	100,00	64.925	100,00

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

34. KAPITAL I REZERVE (nastavak)

U decembru 2015. godine Nova ljubljanska banka d.d. Ljubljana je otkupila akcije u vlasništvu Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj (1,36%) i povećala učešće sa 98,00% na 99,36%.

a) Ostale rezerve kapitala čine:

	31.12.2016.	31.12.2015.
Rezerve iz dobiti	5.412	5.412
Rezerve po osnovu fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	1.863	(95)
Aktuarski gubitak po osnovu rezervisanja za otpremnine	(233)	(121)
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu	<u>42.117</u>	<u>42.117</u>
Ukupno	<u>49.159</u>	<u>47.313</u>

Banka utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke, obračunatog u skladu sa kriterijumima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, izračunatog u skladu sa zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog standarda 39. Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke predstavlja odbitnu stavku od sopstvenih sredstava banke.

Za godinu završenu 31. decembra 2016. godine Banka nije iskazala nedostajuću rezervu po regulatornom zahtjevu.

Rezerve po osnovu fer vrijednosti hartija od vrijednosti predstavljaju kumulirane nerealizovane dobitke/gubitke od promjena u fer vrijednostima finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, umanjene za odložene poreze.

Promjene na rezervi po osnovu fer vrijednosti u toku 2016. i 2015. godine, prikazane u Iskazu o promjenama na kapitalu, bile su sljedeće:

	Vlasničke hartije od vrijednosti	Dužničke hartije od vrijednosti	Aktuarski dobici/gubici po osnovu rezervisanja za otpremnine	2016	2015
Stanje 1. januara	742	(837)	(121)	(216)	612
Promjena fer vrijednosti hartija raspoloživih za prodaju (napomena 23.2)	39	2.113	-	2.152	(686)
Aktuarski dobici/ gubici po osnovu rezervisanja za otpremnine	-	-	(112)	(112)	(204)
Odložena poreska obaveza po stopi 9%	<u>(3)</u>	<u>(191)</u>	<u>-</u>	<u>(194)</u>	<u>62</u>
Stanje 31. decembra	<u>778</u>	<u>1.085</u>	<u>(233)</u>	<u>1.630</u>	<u>(216)</u>

U 2016. godini je izvršen novi aktuarski obračun rezervisanja za beneficije zaposlenih. Po osnovu rezervisanja za obaveze za otpremnine (Napomena 3.20 b), priznat je aktuarski gubitak u iznosu od EUR 112 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Banka posmatra povezana lica shodno zahtjevima Međunarodnog računovodstvenog standarda 24, koji definiše da su povezana lica:

- strane koje direktno ili indirektno, putem jednog ili više posrednika, kontrolišu, su kontrolisane ili su pod zajedničkom kontrolom sa (tim) entitetom;
- strane u kojima Banka posjeduje udio u entitetu koji joj omogućava značajan uticaj nad entitetom, a koje nisu ni povezana pravna lica niti učesnici u zajedničkom poduhvatu;
- privatna lica koja direktno ili indirektno posjeduju glasačko pravo u Banci koje im omogućava značajan uticaj nad Bankom, odnosno bilo koji subjekat za koji se očekuje da ima uticaj ili je pod uticajem povezanog lica Banke;
- članovi ključnog rukovodećeg kadra, odnosno lica koja posjeduju ovlašćenja i odgovornosti u pogledu planiranja, upravljanja i kontrolisanja poslovanja Banke, uključujući direktore i ključno rukovodstvo.

Prilikom razmatranja svake pojedinačne transakcije sa povezanim licima, pažnja je, osim na pravnu formu, usmjerena i na suštinu tj. sadržaj transakcije.

Većinski vlasnik banke je Nova ljubljanska banka d.d. Ljubljana registrovana u Sloveniji (matična banka), u čijem se vlasništvu nalazi 99,36% običnih akcija na dan 31. decembra 2016. godine (31. decembar 2015: 99,36%).

Ostala pravna lica prikazana u tabeli niže smatraju se povezanim licima budući da su članice NLB Grupe. Članice NLB grupe su povezane sa Bankom budući da su zajednički kontrolisane od strane matične banke.

Banka obavlja brojne transakcije sa povezanim pravnim licima u toku svog redovnog poslovanja.

Pomenute transakcije obuhvataju plasmane, depozite, transakcije u stranoj valuti kao i lična primanja članova rukovodstva Banke.

NLB BANKA AD, PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)
35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Obim transakcija sa povezanim licima, stanje sredstava i obaveza na dan 31.decembra 2016. godine i odnosni rashodi i prihodi u bilansu uspjeha prikazani su u sljedećoj tabeli:

	NLB d.d. Ljubljana	NLB Leasing Podgorica	Tara Hotel	NLB InterFinanz	NLB Banka Banja Luka	NLB Banka Sarajevo	NLB Banka Priština	NLB Banka Beograd	NLB Banka Skoplje	REAM	NLB CG	Povezana fizička lica	Ukupno
Potraživanja													
Kredit bankama	27.193	-	-	-	90	61	-	116	100	-	-	-	27.560
Dati krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	880	880
Ostala potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	8
Ukupno potraživanja	27.193	-	-	-	90	61	-	116	100	-	8	880	28.448
Obaveze													
Depoziti po viđenju	153	153	298	4	97	248	9	10	594	402	735	94	2.797
Oročeni depoziti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	209	209
Ostale obaveze	251	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	224	491
Subordinisani dug	4.006	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.006
Ukupno obaveze	4.410	153	298	4	97	248	9	10	594	418	735	527	7.503
Neto potraživanja/ obaveze	22.783	(153)	(298)	(4)	(7)	(187)	(9)	106	(494)	(418)	(727)	353	20.945

Materijalno značajne pojedinačne transakcije sa matičnom bankom obuhvataju date kredite, depozite, odobrene kredite i pozajmice i subordinisani dug čiji su uslovi objelodanjeni u napomenama 21, 28 i 33.

NLB BANKA AD, PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)
35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

	NLB d.d. Ljubljana	NLB Leasing Podgorica	Tara Hotel	NLB Interfinanz	NLB Banka Banja Luka	NLB Banka Sarajevo	NLB Banka Priština	NLB Banka Beograd	NLB Banka Skoplje	REAM	NLB CG	Povezana fizička lica	Ukupno
Prihodi													
Prihodi od kamata	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	48
Prihodi od naknada	23	4	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	30
Neto dobiti od fin instrumenata za trgovinu	(13)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(13)
Ostali prihodi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	85	-	90
Ukupno prihodi	27	4	-	-	3	-	-	-	-	5	85	31	155
Rashodi													
Rashodi kamata	(519)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(5)	(524)
Rashodi provizija	(47)	-	-	-	(7)	-	-	(17)	-	-	-	-	(71)
Troškovi (lični i materijalni)	(30)	-	-	-	-	-	-	-	-	(31)	-	(1.325)	(1.386)
Ukupno rashodi	(596)	-	-	-	(7)	-	-	(17)	-	(31)	-	(1.330)	(1.981)
Neto prihodi/rashodi	(569)	4	-	-	(4)	-	-	(17)	-	(26)	85	(1.299)	(1.826)

NLB BANKA AD, PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)
35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

U tabeli niže prikazani su obim transakcija sa povezanim licima, stanja na računima sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2015. godine, kao i stanje na računima prihoda i rashoda za godinu završenu na taj dan:

	NLB d.d. Ljubljana	NLB Leasing Podgorica	Tara Hotel	NLB Interfinanz	NLB Banka Banja Luka	NLB Banka Sarajevo	NLB Banka Priština	NLB Banka Beograd	NLB Banka Skoplje	REAM	NLB CG	Povezana fizička lica	Ukupno
Potraživanja													
Kredit bankama	30.908	-	-	-	279	60	-	165	125	-	-	-	31.537
Dati krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	900	900
Ostala potraživanja	-	-	-	41	-	-	-	-	-	-	8	-	49
Ukupno potraživanja	30.908	-	-	41	279	60	-	165	125	-	8	900	32.486
Obaveze													
Depoziti po viđenju	185	324	466	14	28	34	56	88	598	110	531	61	2.495
Oročeni depoziti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	205	205
Ostale obaveze	278	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	106	384
Subordinisani dug	4.005	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.005
Ukupno obaveze	4.468	324	466	14	28	34	56	88	598	110	531	372	7.089
Neto potraživanja/ obaveze	26.440	(324)	(466)	27	251	26	(56)	77	(473)	(110)	(523)	528	25.397

NLB BANKA AD, PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.
(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)
35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

	NLB d.d. Ljubljana	NLB Leasing Podgorica	Tara Hotel	NLB Interfinanz	NLB Banka Banja Luka	NLB Banka Sarajevo	NLB Banka Priština	NLB Banka Beograd	NLB Banka Skoplje	REAM	NLB CG	Povezana fizička lica	Ukupno
Prihodi													
Prihodi od kamata	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	30
Prihodi od naknada	58	17	-	-	7	1	-	3	-	-	3	-	89
Neto dobiti od finansijskih instrumenata za trgovinu	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18
Ostali prihodi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	84	-	86
Ukupno prihodi	81	17	-	-	7	1	-	3	-	2	87	25	223
Rashodi													
Rashodi kamata	(554)	-	-	(163)	-	-	-	-	-	-	-	(6)	(723)
Rashodi provizija	(92)	-	-	-	(5)	-	-	(24)	-	-	-	-	(121)
Troškovi (lični i materijalni)	(38)	(231)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1.226)	(1.495)
Ukupno rashodi	(684)	(231)	-	(163)	(5)	-	-	(24)	-	-	-	(1.232)	(2.339)
Neto prihodi/rashodi	(603)	(214)	-	(163)	2	1	-	(21)	-	2	87	(1.207)	(2.116)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.*(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)****Naknade ključnim članovima rukovodstva**

	2016			2015		
	Uprava	Drugi ključni članovi rukovodstva	Ukupno	Uprava	Drugi ključni članovi rukovodstva	Ukupno
Plate i druge kratkoročne naknade	359	848	1.207	370	750	1.120
Nadoknada troškova	74	-	74	48	-	48
Dugoročne naknade i otpremnina	6	-	6	58	-	58
Ukupno	439	848	1.287	476	750	1.226

Kratkoročne naknade obuhvataju novčane naknade (bruto plate i zarade, regres za godišnji odmor, ostale kratkoročne naknade).

Nadoknada troškova obuhvata plaćene zakupnine za stan i ostale ugovorene troškove.

Dugoročne naknade obuhvataju rentnu štednju i dodatno osiguranje.

Članovi Odbora direktora i Odbora za reviziju ne primaju naknadu za vršenje njihove funkcije i sjednice.

36. VANBILANSNE STAVKE I INTERNA EVIDENCIJA**a) Struktura ugovorenih iznosa vanbilansnih finansijskih instrumenata Banke:**

	31.12.2016.	31.12.2015.
Rizična vanbilansna aktiva		
Akreditivi	1.053	1.017
Kratkoročne garancije	12.493	12.357
Dugoročne garancije	15.613	12.922
Preuzete obaveze	20.429	20.879
Ukupna rizična vanbilansna aktiva	49.588	47.175
Rezervisanja	(553)	(805)
Ukupno	49.035	46.370
Ostale vanbilansne stavke	1.448.200	1.539.702
Ukupno ostala vanbilansna aktiva	1.448.200	1.539.702
Memorandum računi		
Otpisane kamate	3.084	3.432
Ukupno memorandum računi	3.084	3.432
Ukupno vanbilansna evidencija	1.500.872	1.590.309

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

36. VANBILANSNE STAVKE I INTERNA EVIDENCIJA (nastavak)

- Garancije su date lokalnim vlastima i preduzećima za izmirenje obaveza po osnovu uzetih kredita i izvršenja ugovorenog posla. Na izdate garancije i ostale preuzete obaveze Banka je izdvojila rezervacije u iznosu od EUR 553 hiljade (2015: EUR 805 hiljada) (Napomena 30).
- Otpisane kamate predstavljaju vanbilansno evidentirana potraživanja od dužnika sa kojima Banka vodi sudske sporove ili čija potraživanja nisu naplaćena u određenom vremenskom periodu.
- Ostale vanbilansne stavke se, najvećim dijelom, odnose na primljena sredstva obezbjeđenja u iznosu od EUR 1.251.911 hiljadu (2015: EUR 1.357.547 hiljada) i poslove u ime i za račun trećih lica u iznosu od EUR 190.834 hiljada (2015: 182.134 hiljada), koje Banka vrši uz odgovarajuću naknadu i po kojima ne snosi bankarski ili drugi rizik.

b) Struktura primljenih sredstava obezbjeđenja:

	31.12.2016.	31.12.2015.
Nekretnine	475.577	555.835
Hartije od vrijednosti	1.103	3.086
Ostalo	775.231	798.626
Ukupno	1.251.911	1.357.547

U okviru pozicije „Ostalo“ najznačajnija stavka u iznosu od EUR 748.447 hiljada (2015: EUR 761.013 hiljade) se odnosi na sredstva obezbjeđenja mjenice.

Vrijednosti garancija koje je dala Vlada Crne Gore po osnovu kredita, garancija i akreditiva koje je Banka izdala komitentima iznose EUR 6.600 hiljada (2015: EUR 5.917 hiljada).

c) Interna evidencija otpisanih potraživanja

Banka je, shodno članu 49.b Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama, otpisala iz bilansnih potraživanja za koja je procijenjeno da neće biti nadoknađena, bruto izloženosti EUR 37.451 hiljadu (2015: EUR 32.280 hiljada).

d) Poslovanje u tuđe ime i za tuđi račun

Banka vrši usluge čuvanja i upravljanja značajnim iznosom sredstava u ime i za račun pravnih i fizičkih lica uz zaračunavanje određene naknade za pomenute usluge.

Na dan 31. decembra 2016. godine, sredstva koje je Banke primila na čuvanje iznose EUR 99.088 hiljada (2015: EUR 87.580 hiljada). Pomenuta sredstva se računovodstveno obuhvataju odvojeno od sredstava Banke. Prihodi i rashodi ovih fondova realizuju se za sopstvene potrebe tako da Banka nema obaveze po osnovu pomenutih transakcija.

Za usluge posrednika i poslovanja u tuđe ime i za tuđi račun Banka je obračunala naknadu u iznosu od EUR 112 hiljada (2015: EUR 40 hiljade) koju je evidentirala u bilansu uspjeha pod stavkom Prihod od provizija i naknada po osnovu posredničkog poslovanja. Od ovog iznosa EUR 46 hiljade se odnosi na poslove zastupanja u osiguranju, odnosno trgovanje hartijama od vrijednosti u ime i za račun klijenta, dok se EUR 66 hiljada odnosi na poslovanje, odnosno na čuvanje hartija od vrijednosti i druge slične usluge.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

37. POTENCIJALNE I PREUZETE OBAVEZE

a) Sudski sporovi

Na dan 31. decembra 2016. godine, Banka je imala 80 započetih sudskih sporova u kojima je imala status tuženog lica, u ukupnom iznosu od EUR 14.085 hiljada. Imajući u vidu stepen materijalnosti i procjenu rizika, Banka je izvršila rezervisanje u iznosu od EUR 924 hiljada.

Ishod sporova u toku za koje nije izvršeno rezervisanje za sada nije moguće pouzdano procijeniti, ali mišljenje Rukovodstva i pravnog savjetnika je da se ne očekuju dodatni negativni ishodi sporova koji bi mogli imati materijalno značajne efekte na finansijske iskaze Banke. Procijenili smo vrijednost tužbi protiv Banke, i svih materijalno značajnih sporova pojedinačno, i potvrđujemo da ne postoji vjerovatnoća da će Banka imati gubitke koje treba priznati u pojedinačnim finansijskim iskazima osim onih već priznatih.

Osim pomenutog, Banka vodi i 85 sudskih sporova u kojima ima status tužioca, u ukupnom iznosu od EUR 31.639 hiljada.

b) Preuzete obaveze/potraživanja po osnovu operativnog zakupa

Banka, kao zakupac, nema obavezu za buduća plaćanja po osnovu zakupnina po ugovorima o poslovnim zakupima koji se ne mogu otkazati.

Banka, kao zakupodavac, nema zaključene ugovore o poslovnom zakupu koji se ne mogu, pod određenim okolnostima i u ugovorenom roku, otkazati jednostranom voljom.

38. MSFI 9 – FINANSIJSKI INSTRUMENTI

U julu 2014. godine Odbor za MRS je objavio MSFI 9 - Finansijski instrumenti, koji će zamijeniti MRS 39 – Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje. MSFI 9 zagovara novi pristup klasifikaciji i mjerenju finansijskih sredstava, novi model očekivanih kreditnih gubitaka i dopunjuje zahtjeve obračunavanja zaštite od rizika. Novi standard važi za periode koji počinju 01. januara 2018. godine i dalje, sa mogućnošću prijevremene primjene.

a) Klasifikacija i mjerenje finansijskih instrumenata

Sa stanovišta klasifikacije i mjerenja, novi standard zahtjeva da se sva dužnička finansijska sredstva klasifikuju sa stanovišta poslovnog modela upravljanja i sa stanovišta karakteristika njihovih ugovorenih novčanih tokova. Kategorije finansijskih sredstava u skladu sa MRS 39 će biti zamijenjene sa sledećim:

- finansijska sredstva, koja se mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha,
- finansijska sredstva, koja se mjere po fer vrijednosti kroz kapital,
- finansijska sredstva, koja se mjere po amortizovanoj vrijednosti,
- finansijska sredstva koja se priznaju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Za vlasničke finansijske instrumente, koji nisu namijenjeni trgovanju, postoji mogućnost klasifikacije i mjerenja po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat, bez mogućnosti kasnije reklasifikacije dobitaka/gubitaka u bilans uspjeha.

U dijelu klasifikacije i mjerenja finansijskih obaveza standard ne zahtjeva promjene u odnosu na MRS 39, sa izuzetkom priznavanja efekata promjene vlastitog kreditnog rizika u ukupnom ostalom rezultatu za obaveze, koje su priznate po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Na osnovu analize poslovnog modela i provjere karakteristika novčanih tokova finansijskih sredstava Banka procjenjuje sljedeće:

- najveći dio kredita i potraživanja, koji se po MRS 39 mjere po amortizovanoj vrijednosti, će se po MSFI 9 i dalje mjeriti po amortizovanoj vrijednosti;
- dužničke hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju će se klasifikovati u kategoriju finansijskih sredstava koja se mjere po amortizovanoj vrijednosti ili u kategoriju finansijskih sredstava koja se mjere po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat;
- vlasnički finansijski instrumenti raspoloživi za prodaju će se mjeriti po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat.

38. MSFI 9 – FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

b) Priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka

MSFI 9 zahtijeva prelazak sa modela priznavanja nastalih kreditnih gubitaka za koje postoje dokazi, na model očekivanih kreditnih gubitaka. Očekivani gubici za kreditne rizike se priznaju za sve kredite i druga dužnička finansijska sredstva, koja se ne mjere po fer vrijednost kroz bilans uspjeha, uključujući i kreditne obaveze i finansijske garancije.

MSFI 9, sa stanovišta kreditnog rizika, zahtijeva razvrstavanje finansijskih instrumenata u tri grupe kako slijedi:

- grupa 1 - dobra finansijska sredstva, bez značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na početno priznavanje; priznaju se očekivani kreditni gubici tokom perioda od 12 mjeseci;
- grupa 2 - dobra finansijska sredstva sa značajno povećanim kreditnim rizikom u poređenju sa početnim priznavanjem; priznaju se očekivani kreditni gubici tokom perioda trajanja ugovora (LECL);
- grupa 3 - obezvrijeđena finansijska sredstva; priznaju se očekivani kreditni gubici tokom perioda trajanja ugovora (LECL)

S obzirom da lokalni regulativni okvir za primjenu MSFI 9 još nije donešen, Banka razvija metodologiju za izračun očekivanih kreditnih gubitaka, kriterijume za razvrstavanje u grupe, kao i za prelazak između grupa i modele za obračun pokazatelja rizika, u skladu sa metodologijom koja je usvojena na nivou NLB Grupe.

c) Priznavanje kamatnih prihoda

Kamatni prihodi od finansijskih sredstava koja su razvrstana u grupe kreditnih gubitaka 1 i 2 će se priznavati na bruto osnovicu (amortizovana vrijednost prije obezvrijeđenja), dok će se za finansijska sredstva koja su razvrstana u grupu kreditnih gubitaka 3 priznavati na neto osnovicu (amortizovana vrijednost umanjena za obezvrijeđenje).

d) Prognoze budućih događaja

Banka će procjenu značajnog povećanja kreditnih rizika temeljiti na razumnim i podrživim informacijama koje su dostupne bez pretjeranih troškova i napora. Te procjene uključuju kvalitativne i kvantitativne informacije i analize, istorijske podatke i trenutne ekonomske uslove i podržive prognoze budućih događaja, informacije specifične za subjekat i podržive makroekonomske prognoze budućih događaja i ekonomskih uslova: stopa nezaposlenosti, bruto domaći proizvod, kamatne stope i cijene nekretnina i ostala privredna predviđanja. Mogući izvori podataka mogu biti kako unutrašnje iskustvo iz ranijih razdoblja, tako i iskustva drugih subjekata o kreditnim gubicima, spoljni rejting i statistički podaci. Osnovni scenarij predstavlja najvjerovatniji scenarij koji će se desiti kao posljedica uobičajenog poslovanja Banke, koji je uključen u poslovne planove, bez obzira što bi bolji ili lošiji scenarij predstavljao optimističniji, odnosno pesimističniji rezultat (slično kako se uključuju u ICAAP).

Preračun parametara će se vršiti jednom godišnje ili u kraćim intervalima, ukoliko se ocjene makroekonomskih predviđanja budu značajno promijenile u odnosu na procjene koje su bile uključene u obračun.

Projektni plan i realizacija

Usljed kompleksnih zahtjeva MSFI 9 i njegovog uticaja na cjelokupnu poziciju Banke, implementacija standarda se vrši projektno, uz podršku projektnog tima NLB Grupe.

Projekat je podijeljen na dva podprojekta:

- Klasifikacija i mjerenje finansijskih instrumenata, koji je pod vođstvom Sektora finansijskog upravljanja i
- Obezvrijeđenje finansijskih instrumenata, koji je pod vođstvom Sektora upravljanja rizicima.

Sponzor projekta je član Uprave Banke, nadležan za navedene organizacione jedinice.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2016.

(Svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

38. MSFI 9 – FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

Završena je prva faza analize zahtjevanih razlika u odnosu na postojeće metodologije, procese, računovodstvene i poslovne politike i informacione sisteme. Na osnovu toga ocjenjuje se da će efekat reklasifikacije i mjerenja finansijskih instrumenata i nove metodologije za mjerenje obezvrjeđenja na regulatorni kapital na dan 31. decembra 2016. godine biti nematerijalan. U toku je faza dorade, odnosno izgradnje novog modula za obračun obezvrjeđenja finansijskih instrumenata, za koje se predviđa završetak u drugoj polovini 2017. godine, a što podrazumijeva i finalizaciju računovodstvenih i poslovnih politika za klasifikaciju i mjerenje, metodologije za priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka, zahtjevanih objelodanjivanja i prilagođavanja informacionog sistema.

39. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Nakon datuma bilansa stanja nije bilo događaja koji bi mogli imati uticaja na finansijsko stanje i rezultate poslovanja prikazane u finansijskim iskazima za godinu završenu na dan 31. decembra 2016. godine.

Podgorica, 28. marta 2017. godine.

Martin Leberle
Glavni izvršni direktor

Svetlana Ivanović
Direktor sektora Sektoru finansijskog upravljanja

Robert Kleindienst
Izvršni direktor